

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXLVII. évfolyam

2012. december

Alapítva: 1862-ben

www.oee.hu

Dr. Kollwentz Ödönre emlékezve

2012. november 14-én az OEE Baranya Megyei Helyi Csoportja és a Mecsekerdő Zrt. szervezésében, az állami erdészeti társaság pécsi székházánál, ünnepélyes keretek között emlékkövet avattak fel dr. Kollwentz Ödön születésének 100. évfordulója alkalmából. A Vasdiplomás Erdőmérnökről, az Országos Erdészeti Egyesület Bedő Albert-díjas Tiszteletbeli Tagjáról, az elismert erdész-jogász szakíróról és szakoktatóról, tisztelőinek, kollégáinak, barátainak „Dönci bácsijáról”, Várady József HCS elnök rövid köszöntője után Kollwentz Anna, dr. Kollwentz Ödön lánya tartott megemlékezést.

A kiemelkedően eredményes szakmai alkotói utat bejárt és emberségből is mindig példát mutató szakember emlékkövén az emlékezés első koszorúit Kollwentz Anna, Keszi László vezérigazgató és Várady József HCS elnök helyezték el. Az ünnepséget ezt követően dr. Tóth Aladár személyes hangvételű, anekdotákkal is színesített előadása zárta.

(Lásd cikkanyagunkat a 379. oldalon.)

Nagy László

Fotók: **Guba Csaba**

Dr. Tóth Aladár

Az emlékkő Pécsen

Várady József, Keszi László és Kollwentz Anna koszorút

2012-ben sajtótörténeti értékű jubileumot ünnepeltünk. 150 éve alapította meg Wagner Károly és Divald Adolf a szaknyelvünk forradalmát elindító Erdészeti Lapokat, a magyar agrárium legrégebb, máig élő folyóiratát.

Kiadásának eredeti céljai nem veszítettek az aktualitásukból: lapunk fő küldetése a magyar nyelven megfogalmazott szakismeretek terjesztése, a józan erdőgazdaság elveinek hirdetése, az egyesületi élet serkentése és az erdészek összefogása. Az Erdészeti Lapok az Egyesület közlönye, a magyar erdészek kapcsolatteremtő fóruma, az erdészet értékeinek, ismereteinek tárbáza. Digitális archívumunk hiteles kordokumentum, másfél évszázadnyi magyar szakmatörténet és történelem.

E jubileum kivételes jelentőségű Egyesületünk életében. Az Elnökség és a Szerkesztőbizottság együtt készítette elő a megemlékezések sorozatát, majd azt az OEE 2012. évi programjának fő elemévé tette.

Köszönet illeti a közreműködőket, ezt a programtervet példás összefogással sikerült végrebajtani. Válsággal terbelt mindennapjainkban különös érték egy ilyen siker.

Dióhéjban arról, amivel a jeles évfordulót igyekeztünk emlékeztetni: logót készítettünk, ami az EL 2012. évfolyamának oldalain és valamennyi, az ünnepre utaló egyesületi felületen megjelent. Az év lapszámaiban tematikus rovattal idéztük meg a jubileumot.

Kiemelt programként léptünk fel a Mezőgazdasági Könyvnap rendezvényein, az évfordulóról a miniszter megnyitó beszéde is megemlékezett. Író-olvasó találkozón, valamint vidéki programokon idéztük meg sikerrel az Erdészeti Lapok ügyét. A jubileum Elnökünk közszerepléseinek kiemelt témája volt, azt rendezvényeink ünnepi napirendi pontjává tettük. Méltó megjelenésünket hívós szemléltető anyagok segítették.

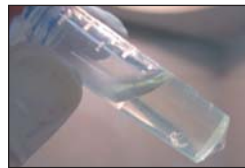
Elegáns kiadványban mutattuk be lapunk 150 évét, különszámot adtunk ki „Erdők a világban, Európában és Magyarországon” címmel. Kiemelt jubileumi esemény volt Budapesten az Erdészettörténeti Szakosztály és a Könyvtár sajtótájékoztatóval záruló rendezvénye, az ünnepi előadás a Vándorgyűlésen, majd az évszázadok és generációk között hidat verő konferenciánk Selmecebányán. Az évforduló publicitást kapott az interneten, több neves lap és folyóirat közölt a témában szakanyagot, interjút. Mire e sorok megjelennek, az ünnepre való visszatekintés is megtörténik a Székbáz Erdésztermében, az évzáró Küldöttgyűlés előtt.

Az Erdészeti Lapok a nemzeti és szakmai örökség részévé vált, a jövőbe mutatva köti össze az erdészet múltját és jelenét. Lapunk az erdész önazonosság biztosítója, az Egyesület megerősítője. Tegyük érte közösen, hogy még évszázadokig szolgálhassa egyesületi alapvetésünket:

Szakértelem, erkölcs, összetartozás!

A Szerkesztőbizottság nevében minden kedves Olvasónak áldott karácsonyt és boldog új évet kívánok!

Haraszi Gyula

Dr. Borovics Attila, Cseke Klára:
Bűnügyi helyszínelők az erdőben.....370

Csiba Imre, Kamandiné Végh Ágnes:
Alföldi Erdőkért Egyesület Kutatói Napja
Püspökladányban372

Dr. Bartha Dénes, Dr. Puskás Lajos:
A folyamatos erdőborítás kutatása hazánkban.....375

Folcz Ádám:
Tübingiai tanulmányok377

Reményfy László:
Mit nem tudunk, mit nem tehetünk?378

Dr. Tóth Aladár: Emlékkő avatás Dr. Kollwenz Ödön születésének 100. évfordulójára379

Kovácsévics Pál, Hoczek László:
Újabb magyar siker a YPEF nemzetközi döntőben381

Lengyel László Zoltán:
Kastélyparkok az erdőben.....383

Dr. Folcz Tóbiás: Az erdészeti szakoktatás a 150 éves Erdészeti Lapokban 2. rész.....385

Dr. Király Pál:
Régi sorsfordító iratok387

Apatóczy István:
Kalandozás a Lapok forrásvidékén I.391

Dr. Mátrabérci Sándor:
Egy kis forwarder története393

Rácz Zsolt:
Tapasztalatcsera a Zalaerdő Zrt.-nél395

Nagy László:
Mészégetők a Pilisben400

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLVII. évfolyam 12. szám (december)

FŐSZERKESZTŐ: **NAGY LÁSZLÓ** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **HARASZI GYULA**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Lomniczi Gergely, Oroszi Sándor, Puskás Lajos, Sárvári János

SZERKESZTŐSÉG: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. Telefon: 06 (1) 201-6293 • Mobil: 06 (20) 330-3462 • e-mail: erdlap@oee.hu • www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • Levélcím: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • FELELŐS KIADÓ: **ZAMBÓ PÉTER elnök**

Tördelőszerkesztő: Balog Zoltán • Olvasószerkesztő: Rimóczi Irén • Nyomdai munkák: F & F Print Line Kft., Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2012. december 5.

ISSN 1215-0398

Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Ünnepváró fény. Fotó: Nagy László.

Bűnügyi helyszínelők az erdőben

Dr. Borovics Attila – főigazgató, Erdészeti Tudományos Intézet

Cseke Klára – tudományos segédmunkatárs, Erdészeti Tudományos Intézet

A vizsgálatokhoz szükséges DNS kinyerése nem csupán zöld élő szövetekből, de akár 2-3 éves száraz tűzifából, vagy akár apríték-
ból is lehetséges

Egy faegyed különböző vegetatív részéből – rügy, levél, törzs, tuskó, gyökér – ugyanazt a genetikai információt nyerhetjük ki. Vagyis egy fa kivágása után visszamaradt tuskókból és törzsből származó mintának genetikailag azonosnak kell lennie. Ez az alapja a falopások bizonyítására kidolgozott eljárásunknak.

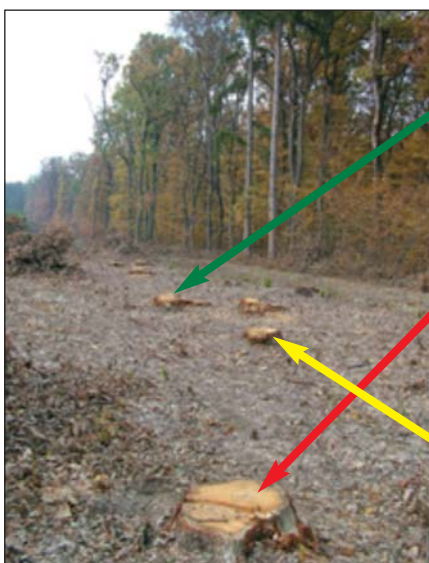
Magyarországon a falopás mértékének nagyságára csak becslések vannak. Pénzben kifejezve több száz milliós nagyságrendű lehet a probléma, de a természetkárosítás is súlyos következményekkel járhat. A nemzetközi visszhangot kiváltó példákat jól ismerjük. Az elkövetéseket tekintve az összes esetnek csak töredékét sikerül felderíteni, elsősorban azért, mert a tetten érésen kívül eddig alig volt per-

döntő bizonyítási lehetőség. Örömmel tudatjuk a tisztelt olvasókkal, hogy egy új módszer bevezetésével már azok az elkövetők sem érezhetik magukat biztonságban, akik becsukták maguk mögött a „kertajtót”. Azért beszélhetünk áttörésről, mert akár két-három évig száradó, napsugárzásnak kitett faanyagból is képesek vagyunk olyan minőségű DNS-t kivonni, amely alkalmas lehet arra, hogy visszakövessük a fa útját a kitermelés helyszínéig. A faegyedekre jellemző egyedi DNS mintázat alapján tehát minden kétséget kizáróan meghatározható akár egy-egy sarang, teherautó-szállítmány, vagy akár aprítékhalom eredete. A módszer technikailag megegyezik a krimisorozatokban, vagy ismeretter-

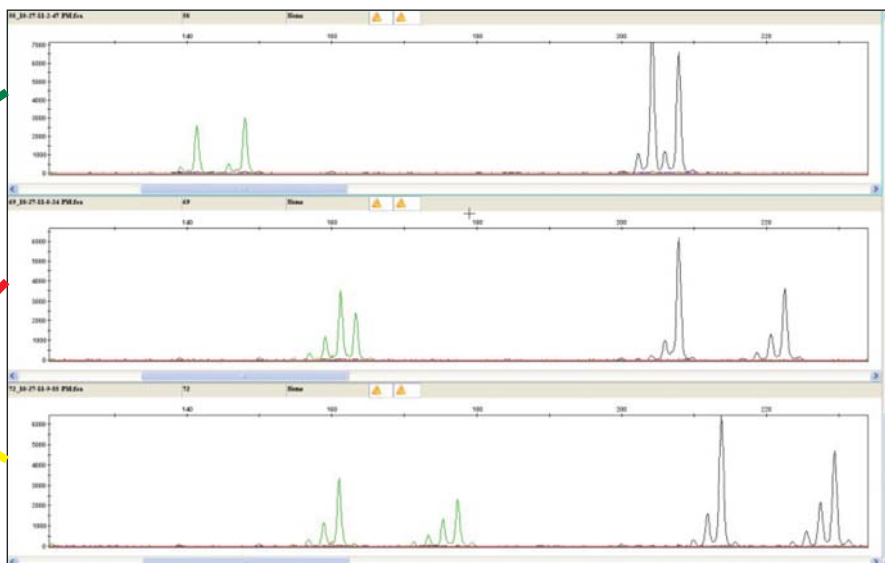
jesztő csatornákon napi rendszerességgel hivatkozott, az igazságügyi szakértői kifejezések között DNS-ujjlenyomatként emlegetett eljárással.

Mit is jelent a DNS-ujjlenyomat?

Minden élőlény egyedi genetikai információval rendelkezik. Nem szükséges azonban a teljes DNS-láncot megismernünk ahhoz, hogy az egyedeket elkülönítsük egymástól. Az azonosításra legalkalmasabb, különösen változatos DNS-szakaszokat kell csupán megtalálnunk. Ezeket markereknek nevezzük, míg az azonosítás eredményeképpen, több marker együttes értékeléséből kapott egyedi számkódot genetikai ujjlenyomatként értelmezhetjük. Ez az elnevezés igen találóan fejezi ki az egyedazo-

A területen visszamaradt tuskók

A tuskót jellemző DNS profil

Egyedazonosítás a fa különböző részeiből vett minták alapján

A szükséges minta mennyisége és a szemmel is látható DNS-lánc a kivonás során

nosítás lehetőségét, hasonlóan az emberi ujjlenyomathoz. A növény- és állatvilágban nagy számban található olyan DNS-szakaszok, amelyek vizsgálatával nagy biztonsággal megkülönböztethetők az egyes egyedek. Felépítésüket tekintve nagyon egyszerűek. Rövid, néhány bázispárból álló DNS-mintázat nagyszámú ismétlődéséből állnak, ami miatt gyakran dadogó szekvenciáknak is nevezik őket. Egyszerűségük mellett ugyanakkor igen rejtélyesek is. A DNS-lánc több pontján is felbukkannak és funkciójuk mai napig alig ismert. A genetikai ujjlenyomat tehát tulajdonképpen egy egyedi számkód, melyet 5-10 marker együttes vizsgálatával állítunk elő. A módszer hatékonyságát jelzi, hogy a tölgyek esetében például már 6 marker együttes használatával olyan megbízhatóságot érünk el, amellyel annak valószínűsége, hogy két véletlenül kiválasztott egyed azonos DNS-ujjlenyomattal rendelkezik, egy a százmillióhoz!

Ilyen esetekre a bíróság is csak azt mondhatná: a tévedés kizárva!

A genetikai ujjlenyomat létrehozására alkalmas változatos DNS-szakaszok az összes magasabb rendű élőlényben megtalálhatók. Az azonban már fajra jellemzően eltérő, hogy a DNS mely pontján helyezkednek el ezek a „dadogó” szekvenciák. Emiatt minden egyes számunkra érdekes fajnál előzetes szűrővizsgálatokat kell végeznünk, amellyel leszűkítjük az egyedazonosításra alkalmas markerek körét. Ezek birtokában a további vizsgálatok már bármely megfelelően felszerelt laboratóriumban rutinszerűen elvégezhetők. Szerencsére a legfontosabb fajok esetében már rendelkezésünkre állnak ezek az információk.

Alkalmazási lehetőségek

Konkrét gyanú esetén a tuskóból és rönkökből vett minták DNS alapú összehasonlítása lehetőséget biztosít a falopások bizonyítására. Nagyobb kár-

tétel esetén mintavételezéssel kell összefüggést találnunk, a területen visszamaradt tuskók és eltulajdonított faanyag között. Itt azt kell igazolnunk, hogy legalább egy, falopással érintett területen található tuskó egyedi mintázata fellelhető a szállítmányban, sarangban, vagy aprítékhalomban.

További alkalmazási terület lehet a szaporítóanyag, faanyag, karácsonyfa és más erdei termék eredetigazolása, de a módszer szerepet kaphat a nemesített fajták beazonosításában is. A rendelkezésünkre álló nyár, fűz és akác adatbázis alapján a fajták és kísérleti klónok minden kétséget kizáróan beazonosíthatók, így eszközül szolgálhat a jogvédelemben, a fajtahasználat tisztaságának megőrzésében.

A DNS-ujjlenyomat alkalmazása ma már bárki számára megfizethető, hiszen nagyobb mintaszám esetén csupán 2 ezer forint/minta az önköltsége az eljárásnak. Bízunk abban, hogy néhány sikeres alkalmazás híre hozzá fog járulni a falopások visszaszorulásához.

Köszönetnyilvánítás

A módszer hazai bevezetését a Bajor Erdészeti Szaporítóanyag Felügyelettel (Bayerisches Amt für forstliche Saat- und Pflanzenzucht, Teisendorf) való szakmai együttműködés és az Észak-erdő Erdőgazdasági Zártkörűen Működő Részvénytársaság anyagi támogatása tette lehetővé.

CSISZÁR ÁGNES (szerk.):

Inváziós növényfajok Magyarországon

Nyugat-magyarországi Egyetemi Kiadó, Sopron,
2012, 364 oldal.

Még kevésbé ismert, de tény, hogy földi léptékben és gazdasági szempontból nézve a biológiai környezetszennyezés mértéke már meghaladja az ipari környezetszennyezés mértékét. A Földünk biodiverzitását veszélyeztető tényezők közül az inváziós fajok terjedése közvetlenül az élőhelyek pusztulását és feldarabolódását követi. Az özönfajok nem csak természetvédelmi, erdő- és mezőgazdasági, de jelentős humánegészségügyi és ökonómiai problémákat is okozhatnak. Az itt ajánlott könyv a Magyarországon terjedő inváziós növényfajok bemutatására vállalkozik. Bár a KvVM Természetvédelmi Hivatala 2004-ben és 2006-ban két vastok kötetet is megjelentetett az özönnövényekről, azokban azonban csak 12, ill. 19 faj ismertettek részletesen.

A mostani kötet, amelyet a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kara Növénytan és Természetvédelmi Intézetének docens asszonya szerkesztett, teljességre törekszik, mind a 74 özön-növényfajunkat bemutatja. Az ismertetés kiter a faj taxonómiájára, morfológiájára, szaporodásbiológiai jellemzőire, életciklusára, elterjedési területére, ökológiai sajátosságaira, valamint természetvédelmi és

gazdasági jelentőségére is. A fajok hazai előfordulását nemcsak szöveges formában, hanem térképi megjelenítésen is tanulmányozhatjuk. A Növénytan és Természetvédelmi Intézet által koordinált Magyar Flóratérképezési Program keretében készült finom felbontású rácshálós térképek érzékeltetik a faj hazai előfordulási mintázatát, amit a későbbiekben az új felmérések adataival lehet majd összevetni. A 33 szerző közreműködésével összeállított kötetet nagyszámú fénykép is illusztrálja. A könyv megjelentetését a TÁMOP-4.2.1/B-09/1/KONV pályázat tette lehetővé, így annak feltételrendszere miatt ingyen férhető hozzá.

Dr. Bartha Dénes

Alföldi Erdőkért Egyesület Kutatói Napja Püspökladányban

Csiha Imre – tudományos munkatárs, ERTI Püspökladány

Kamandiné Végh Ágnes – intézeti mérnök, ERTI Püspökladány

Huszedik alkalommal gyűltek össze gyakorlati szakemberek és kutatók az Alföldi Erdőkért Egyesület Kutatói Napján, hogy betekintést nyerjenek a szakmai kutatóműhelyek munkájába.

Az egyesület története a hetvenes évek közepéig vezethető vissza, amikor az alföldi erdőgazdálkodók, az ágazati – erdészeti és faipari – kutatóintézetek, valamint a Soproni Egyetem megalakította a Fenyő és az Akác Termesztési Rendszert. A jogszabályi változásokat követve, a társulás elnevezése az idők során többször változott. Előbb – 1979-től – Alföldi Erdőkért Polgári Jogi Társaságként, majd – 1998-tól – Alföldi Erdőkért Egyesület néven folytatta tevékenységét. A gyakorlati szakemberek és kutatók közös munkája során, 1993-ban érelődött meg az igény, hogy évente megszervezett konferencián – kutatói napon – kellene segíteni a tudományos gondolatok, kutatási eredmények gyakorlatba történő átültetését.

A november 9-én Püspökladányban megrendezett Kutatói Nap volt a konferenciák sorában a huszedik alkalom, ahol az ERTI kutatói, valamint a NYME oktatói és doktoranduszai beszámolhattak legújabb eredményeikről. Az Erdészeti Tudományos Intézet Püspökladányi Kísérleti Állomása által megszervezett rendezvényen közel 80 résztvevő 10 előadást hallgathatott meg és 8 posztert tanulmányozhatott át.

A Kutató Nap központi gondolata a klímaváltozás alföldi erdőkre gyakorolt hatása, és a környezeti változások öko-

lógiai és ökonómiai következményei voltak.

A konferenciát Führer Ernő és munkatársai által összeállított „**A KLÍMAVÁLTOZÁS HATÁSA AZ AKÁCOSOK FATERMŐKÉPESSÉGÉRE ÉS ÁRBEVÉTELÉRE A NAGYALFÖLDÖN**” című előadása nyitotta.

Führer Ernő elmondta, hogy a Nagyalföld 10 erdészeti tájában az akác-osok növekedése és az ezzel szorosan összefüggő árbevételi lehetőség elsősorban a tájak klimatikus viszonyaitól függ. A legújabb klímamodellek bizonyították, hogy a Szatmár-Beregi-síkság klímája egyértelműen gyertyános-tölgyes (FAI<6,0)¹, a

Nagykunság, a Duna-Tisza közeli hátság és a Dunamenti-síkság erdészeti tájaké pedig erdőssztyepp (FAI>7,25) klímaövbé tartozik. A Nyírség, Hajdúság, Berettyó-Körös-vidék, Bácskai-löszhát, Jász-Heves-Borsodi-síkság és Körös-Maros köze a kettő közé, a cseres klímába (6,0<FAI<7,25) tartozik. A vizsgált szcenáriók a gyertyános-tölgyes eltűnését vetítik előre a Szatmár-Beregi-síkságról. A modellek szerint az eltűnő klímaöv helyét várhatóan cseres klíma veszi át. A Nyírségben még megmarad a cseres klíma, a többi tájra viszont várhatóan az erdőssztyepp klíma lesz a jellemző. Az alföldi tájak akác-osainak fatermőképessége, és az egy hektárra vonatkoztatott évenkénti átlagos árbevétele, valamint az átlagos erdészeti aszályosság indexe (FAD) között szoros összefüggés tapasztalható. Az alkalmazott klímaszcenárió szerint 50 év múlva az éves, egy hektárra eső átlagos árbevétel a 10 vizsgált erdészeti táj akác-osainál 24 %-kal lesz kisebb. Ilyen árbevétel-csökkenés mellett a jövedelmezőség 36 %-kal romolhat.

Szabados Ildikó „**AZ AKÁC NÖVEKEDÉSVISZONYAI AZ ALFÖLDÖN,**

ÉVGYŰRŰELEMZÉS ALAPJÁN” címmel megtartott előadásában bepillantást engedett a fatestbe zárt klímátörténet feltárásának tapasztalataiba. Megtudhattuk, hogy a nyírségi erdők szisztematikus mintavételéből származó akác évgyűrűmeneteiben a kor és az adott termőhely függvényében eltérő trendek jelentkeztek.

Különleges, minimális növekedésű évek voltak 1996-ban, 2000-ben és 2003-ban. A fatest növekedésében – évgyűrű vastagodásban – fő növekedési időszaknak tekinthetjük a május-július közötti időszakot. Ezen belül is a májusi csapadék szerepe meghatározó.

A vegetációs időszak emelkedő hőmérséklete kedvezőtlen hatással van a növedékre.

A klímaváltozás hatására bekövetkező csapadék és hőmérsékleti eloszlások várhatóan kedvezőtlenül érintik a növedékek alakulását.

Csiha Imre „**A TERMŐHELYI VÁLTOZÁSOK TÜKRÖZŐDÉSE NEMESNYÁR KLÓNOK BIOMASSZA PRODUKTUMÁBAN**” című előadásában egy jelentős múltra visszatekintő, napjaink technikai lehetőségeire alapozó ígéretes termőhely-térképezési módszer fejlesztéséről számolt be. Az eljárás lényege, hogy a termőhely térképezésénél a területen álló fák növekedésvizsgálataira alapozva szerkesztik meg a

¹ Erdészeti aszályosság indexe

kategorizált termőhely minősítési ábrázolást, a 'fedvényt'.

A térképezett kísérleti terület, egy Karácsond közelében található, 16 nemesnyár klónt, 4 hálózatban tartalmazó ültetvény. A bemutatott elemzések sok érdekességre világítanak rá, de számos kérdés ma még megválaszolatlan.

Ezek közé tartozik például:

– A termőhely értéke változik-e vajon a kor előrehaladtával?

– Milyen módszerrel lehet nagy területen eltérő korú állományok esetében elvégezni a termőhely-minősítést?

– Milyen módszerrel lehet az eltérő fajajú állományok esetén minősítést végezni?

– Lehetséges-e a nagyszámú földi mérés helyett távérzékelési eszközökkel hozzájutni a kiindulási adatokhoz?

– Lehetséges-e a kitermelt állomány egyes egyedeinek évgyűrűelemzéséből kinyerni a kiindulási adatokat?

Az eljárás továbbfejlesztéséhez egyklónú, változatos termőhelyű területek feltárásával lehet továbbfolytatni a munkát.

Koltay András „**A FEKETE FENYŐ TÖMEGES PUSZTULÁSA SÚLYOS ASZÁLYKÁROKAT KÖVETŐEN**” című előadásában ugyan nem alföldi problémával foglalkozott, de a jelenség sajnos a jövőben az Alföldünkön is megjelenhet. Előadásában a 2012 kora tavaszán a Mátrában kialakult fenyőpusztulással kapcsolatos kutatások eredményét ismertette.

A vizsgálatok kimutatták, hogy az elhalt ágakon tömegesen jelent meg a *Cenangium ferruginosum* (Fr.) apoteciumos gomba, amely közvetlen kiváltója lehetett a fenyők pusztulásának. A vizsgált fenyvesekben a frissen pusztult fák aránya 9,6%, az erősen károsodott egyedeiké 20,6%, míg a kisebb mértékben károsodott fáké 30,8% volt. Az elhalások további terjedése megállt, de az elhalt, illetve részben elhalt fák esetében nagy az esélye a különféle másodlagos kórokozók és kártevők (szú és egyéb xilofág rovarok) tömeges fellépésének és a pusztulás további terjedésének.

Az idei évi mátrai fenyőpusztulás ismételen felhívja a figyelmet arra, hogy környezetünk változásai, elsősorban az átlagtól jelentősen eltérő meleg, száraz időjárás jelentős hatással vannak és lesznek erdeink egészségi állapotára. A szárazság által kiváltott stressz olyan élettani folyamatokat eredményez, amelynek negatív hatásait már korábban is tapasztaltuk, de a jövőben ezek gyakorisága és intenzitása várhatóan növekedni fog. A változásokra a kutatások intenzív folytatásával kell felkészülni, mivel az aktuális problémákra adandó válaszokat csak a korábban elvégzett kutatásokra alapozva lehet eredményesen és felelősséggel felvállalni.

Dobrosi Dénes „**A LEÉGETT BUGACI ERDŐ FELÚJÍTÁSI LEHETŐSÉGEI**” című előadásában elmondta, hogy a 2012 tavaszán leégett bugaci ősbörök helyén jelenleg főként fekete-

és fehér nyársarjak találhatók. Véleményük szerint nem elég a természetes regeneráció a területen, ezért segíteni kell a felújulást. A fenyőerdők helyére őshonos lombos fafajokat szeretnének telepíteni, illetve az olyan száraz buckatezők, ahol ez nem lehetséges, a gyepek kialakulását segítik. A hazai nyársarjcsoportok közé borókafoltokat szándékoznak vetni, illetve ültetni valamint egyéb fafajokat telepíteni a termőhely függvényében. Szerencsére a hazai nyársarjak és a gyepek jól regenerálódnak, viszont a közönséges boróka természetes felújulása lassú és az invazív fafajokat is vissza kell szorítani.

Csóka György „**ÚJ KÁRTEVŐ ROVAROK AZ ALFÖLDI ERDŐKBE**” című előadásában hallhattuk, hogy Ma-

gyarország erdeiben az utóbbi 3 évtizedben az abiotikus és biotikus károk is növekvő trendet mutattak, mind a gombák, mind a rovarok által okozott károk növekedtek. Évről évre újabb fajok jelentkeznek kártételi szinten. A legutóbbi évtized jövevényei közül az alföldi erdők szempontjából figyelmet érdemel többek között:

– az akác gubacs szűnyog (*Obolodiplosis robiniae*),

– az amerikai lepkekabóca (*Metcalfa pruinosa*),

– a kanyargós szillevéldarázs (*Proceros leucopoda*).

Az idegenhonos, inváziós fajok mellett számos olyan őshonos faj tömeges fellépését is tapasztaltuk, melyek kártételére vonatkozóan korábban nem volt információnk. Ilyenek például:

– a rezes fűzlevelész (*Chrysomela cuprea*),

– a nagy nyár-földibolha (*Crepidodera aurea*),

– a nyárfa púpos szövő (*Pheosia tremula*),

– a gyapottok bagolylepke (*Helicoverpa armigera*).

E fajok nagy kiterjedésű nemesnyár monokultúrákban léptek fel tömegesen, korábban hazai károkozásokra nem volt példa. Feltételezhető, hogy számukra kedvező időjárási viszonyok esetén ezek a fajok több helyen és egyre nagyobb mértékben fognak károkat okozni. Várható továbbá, hogy a rovarok tömeges elszaporodása szempontjából optimálisnak mondható monokultúrákban a jövőben további fajok népessége fogja elérni a kártételi szintet. A kártevőként korábban nem ismert fajok károkozásának esélyét tovább növelheti a rövid vágásfordulóú energiaültetvények várható elterjedése is.

Berki Imre „**TÖLGYESEINK LEHETÉSEGES JÖVŐKÉPE A KLÍMAVÁLTOZÁS FÉNYÉBEN, ÁLLOMÁNYDINAMIKAI VIZSGÁLATOK AZ ELTERJEDÉS SZÁRAZSÁGI PEREMÉN**” című előadásában arról beszélt, hogy az elmúlt évtizedek egyre szárazabb időszakainak következtében a kocsánytalan tölgy állományok egyedszáma jelentősen csök-

kent a fatermési táblák adataihoz képest. A kiválasztott állományokban 50x50 méteres kvadrátokat jelöltek ki, amelyekben meghatározták a hektáronkénti egyedyszámot, a fák törzsének átmérőjét, az egyedek egészségi állapotát a korona kiritkulása alapján, valamint kiszámították a körlapösszegeket. Azt feltételezik, hogy a kocsánytalan tölgy állományok kiritkulása egy idő után megáll vagy csökken a pusztulásuk. A kutatásuk során azt is vizsgálták, hogy a talaj tápanyagellátottsága befolyásolja-e a pusztulás mértékét. Az eredmények azt igazolták, hogy a klíma hatásai mellett a talajok nitrogén-ellátottsága jelentősen befolyásolja a kocsánytalan tölgyek állománypusztulásának mértékét.

A konferencia előadói között volt Máté Bence híres természetfotósunk is, aki **„A VILÁG TERMÉSZETI ÉRTÉKEI A TERMÉSZETFOTÓS SZEMÉVEL”** cí-

mű előadásában a fotózás rejtelmeiről és nehézségeiről tartott élménybeszámolót. Az előadások után a résztvevők megtekinthették világhírű képeit a Városi Művelődési Központban nyitott kiállításon.

Juhász István **„ALFÖLDI JELENTŐS FAFAJAINK JÖVEDELMEZŐSÉGE”** címen elhangzott előadásában ismertette a fafajcserés szerkezetátalakításnak a hatását az erdőgazdálkodás jövedelmezőségére rövid és hosszú távon.

Az előadásban elhangzottak szerint a fafajcserés szerkezetátalakításnak kimutatható hatása van az erdőgazdálkodás jövedelmezőségére.

A rövid távú hatás kimutatása érdekében a véghasználati fakitermelés köz-

vetlen költségszintű jövedelméből vonták le az erdőfelújítás befejeztéig várásig felmerülő közvetlen költségeket.

Ezek a beavatkozások 3-10 éven belül megtörténnek. Az így kapott jövedelem kategória képezi az összehasonlítás alapját.

A fafajcsere nélküli erdőkezelés ugyanígy számított jövedelme a viszonyítási alap.

A vizsgált időszak alatt összesen bekövetkező 1 milliárd Ft jövedelemcsökkenés teljes egészében az akác felváltásának tudható be.

A többi faj (NNY, fenyők) egy részének lecserelése rövid távon inkább növeli az elérhető jövedelmet.

A hosszú távú hatás ugyanezen a területen a meglévő és a megváltozott fajfaj összetétellel kalkulált átlagos (az egy évre jutó) korszaki jövedelmek összehasonlításával szemléltethető.

Kellően nagy erdőterület esetén ez az érték az éves elérhető jövedelmet viszonylag jól megközelíti.

Ebben az összehasonlításban a fajfajcserével érintett területeken elemzéseik szerint minden esetben alacsonyabb lesz az elérhető jövedelem.

A 300 MFT/év közvetlen költség szintű jövedelemcsökkenés, az egyébként is alacsony jövedelmezőségű erdőterületek esetén, már veszélyeztetheti a tartamos erdőgazdálkodás megvalósítását.

Amennyiben a természetszerű erdőgazdálkodás irányába történő elmozdulás a jelenleg szokásos fajfajcserét igényli, úgy a kieső pénzügyi fedezetet valamilyen külső forrásból célszerű biztosítani.

Ehhez ki kellene alakítani az állami erdőterületeken a **feladat finanszírozás** rendszerét. Az erdővagyon érdekelttség megerősítésével együtt ez jelentene egyértelmű és hosszú távon is biztos fedezetet a többcélú, tartamos erdőgazdálkodás megvalósításához.

Gálos Borbála **„A TERÜLETHASZNÁLAT VÁLTOZÁSA ÉS A KLÍMA: A TERVEZETT ERDŐSÍTÉSEK VÁRHATÓ KLIMATIKUS HATÁSA AZ ALFÖLDÖN”** című előadásában ismertette a témában végzett kutatásait. Elmondta, hogy az erdők kedvező mikro-

klimatikus és tájképi hatásai, ökológiai szolgáltatásai, lokális védelmi, valamint jóléti funkciói ismertek.

Regionális léptékben, hosszabb jövőbeni periódusra még nem valósult meg a magyarországi erdők „értékének” éghajlati szempontból történő felmérése.

Jelen munkájuk során két 21. századi időszakra, a REMO regionális klímamoddell segítségével vizsgálták, milyen irányban és mértékben befolyásolhatók a várható hőmérséklet- és csapadéktendenciák gyenge minőségű szántók helyére tervezett erdőkkel, illetve az egész ország feltételezett beerdősítésével.

Az eredmények alapján az alábbi következtetések vonhatók le:

A gazdaságtalan szántók helyén megvalósítható, átlagosan 7 %-os erdőterület-növekedés esetén (2021-2025) a kisebb, elszórt erdő fragmentumok szignifikánsan nem képesek befolyásolni hazánk éghajlatát.

– Nagy kiterjedésű, összefüggő erdőtümbök formájában megvalósuló erdőtelepítéssel az ország egész területén jelentősen enyhíthető lenne az aszályosodási tendencia.

– A maximális erdőterület-növekedés legnagyobb hatása a vizsgált északkelet-magyarországi régióban mutatható ki (2071-2100), ahol a klímaváltozással járó csapadékmennyiség csökkenése akár 50 %-kal is mérsékelhető lehetne.

– Gyakorlati szempontból az aszályok tér- és időbeni tendenciájának regionális léptékű vizsgálata a hatásokra való felkészüléshez, a hatások mérsékléséhez nyújt információt.

A prezentációkat követően az ERTI állomásán Sódar Pál, az AEE elnöke és Borovics Attila, az ERTI főigazgatója megkoszorúzta Tury Elemér neves erdőmérnök szobrát.

A rendezvény szakmai- és baráti beszélgetések mellett elköltött ebéddel zárult.

A rendezvény előadásait az egyesület kiadványban tette közzé. 🌿

A folyamatos erdőborítás kutatása hazánkban

Dr. Bartha Dénes – szakmai vezető, NyME EMK

Dr. Puskás Lajos – projektmenedzser, NyME EMK

A harmadik évezred kezdetén az egyik legfontosabb szakmai kihívás a folyamatos erdőborítás kutatása és gyakorlati megvalósítása. Tényként kell elismerni, hogy a „szekér megelőzte a lovat”, azaz a kutatás lemaradt a gazdálkodók által az utóbbi tíz évben beállított szálalások és átalakító üzemmódú területek nagyságrendjéhez és a tő mellett dolgozó kollégák szakmai lelkesedéséhez képest. Ezt a lemaradást igyekszik pótolni a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kara az Erdészeti Tudományos Intézettel, mint konzorciumi partnerrel karöltve a most elnyert 2 éves futamidejű, 2012. október 1-jével indult TÁMOP pályázat keretében. A folyamatos erdőborítás megvalósításának ökológiai, konzervációbiológiai, közjóléti és természetvédelmi szempontú vizsgálata c. projektünk – a pályázati kiírásnak megfelelően – alap kutatást ölel fel, viszont elődeink és mi is mindig a „teoria cum praxi” szentenciát tartottuk szemünk előtt, így valamennyi résztémának művelésénél gyakorlati hozadékra is számítunk. Mivel a pályázat beadásánál ún. húzóágazathoz kellett csatlakoznunk, s az erdőgazdálkodás ezek között nem szerepelt, csak a természetvédelem, így a projekt címéből is érzékelhető természetvédelmi megközelítés, kérdésfeltevés és válaszadás vezérelt minket a kutatás során. Az is magától értetődő, hogy a fent nevezett két intézményen kívül számítunk minden olyan elméleti és gyakorlati szakember együttműködésére, akik eddig valahol, valamilyen módon művelték már ezt a szakterületet. Az őket tömörítő Pro Silva Hungaria szakmai szervezet támogatására a jövőben is igényt tartunk.

Kutatásunknak az is sajátossága, hogy egy nagy, monolitikus témát, a folyamatos erdőborítást sok szempontú megközelítés alapján vizsgálja, ami a részprojektek ismertetésénél is jól kirajzolódik. A részművek és a részművek művelői közötti kohézió megteremtése külön kihívás számunkra. A korábbi évtizedekben ugyanis az akkori pályázati struktúrának megfelelően kisebb, kevesebb kutatót mozgósító témák művelésére nyílt csak lehetőség.

Joggal merülhet fel a kérdés, hogy a nem csekély összegű pályázati támogatásért mit remélhet az erdész szakma? Az

említett alap kutatás jelleg miatt elsősorban minőségi szakmai publikációkat kell készítenünk, melyek tanulmánykötetben való együttes megjelenítését is tervezzük. Szeretnénk összegyűjteni az e témakörben eddig megjelent összes hazai és válogatott külföldi publikációkat is. Ezt a bibliográfiai adatbázist a jövőben aztán folyamatosan lehet majd aktualizálni. Tapasztalhatjuk azt is, hogy szakkifejezéseinket – részben a téma újszerűsége miatt – sok esetben eltérően értelmezzük, épp ezért egy fogalommagyarázatokat felölelő szótár összeállítása is a terveink között van. A „tudományos termékeken” túl nem elhanyagolható hozadék lehet az sem, hogy megpróbálunk közös nevezőt kialakítani az elmélet és a gyakorlat, a tudomány és az erdőkezelés, az eltérő hozzáállású szakemberek között. Tudjuk azt is, hogy vázolt céljainkat a két éves futamidő alatt nem lehet maradéktalanul megvalósítani, viszont lerakjuk egy hosszú távú kutatás alapjait, amellyel a jövőt szolgálhatjuk. S már most, a projekt elindításánál is gondolkodunk azon, hogy 2014 őszétől miként tudjuk majd folytatni elképzeléseink megvalósítását.

A TÁMOP-4.2.2.A-11/1/KONV-2012-0004 projekt keretein belül három fő területen (I. ökológiai kutatások, II. biodiverzitás-kutatások, III. célzott alap kutatások) összesen tizenöt résztema művelése zajlik. A témakörök a következők:

I/1. Mikroklímatis viszonyok vizsgálata – Az EMK Környezet- és Földtudományi Intézete által koordinált feladat fő célja az eltérő erdőgazdálkodási módok nyomán kialakuló erdőszerkezetek mikroklímájának összehasonlító vizsgálata, a zárt erőállomány és különböző méretű lécek folyamatos meteorológiai megfigyelésének segítségével.

I/2. Hidrológiai viszonyok vizsgálata – Az EMK Geomatikai, Erdőfeltárási és Vízgazdálkodási Intézete által vezetett kutatás célja a lécek hidrológiai viszonyainak vizsgálata és összehasonlítása a zárt állományokéval.

I/3. Fényviszonyok vizsgálata – Az Erdészeti Tudományos Intézet által összefogott kutatás célja, hogy ismertté váljon a lécek méretének, tájolásának és egymáshoz való távolságának hatása a fényviszonyokra, ezen keresztül a gyomosodásra, az újulat megjelenésére, az erdődinamikai és felújulási folyamatokra különböző állománytípusokban.

I/4. Termőhelyi vizsgálatok, talajban bekövetkező lebontási folyamatok kutatása – Az EMK Környezet- és Földtudományi Intézete által koordinált feladatban a lécekben és az átalakító üzemmóddal jellemzett erdőterületeken bekövetkező termőhelyi változások összehasonlító vizsgálata történik meg.

II/5. A különböző szempontú erdőművelési beavatkozások a faállomány genetikai szerkezetére gyakorolt hatásainak elemzése egy intenzíven mintázott kocsánytalan tölgyesben címet viselő részfeladatot az Erdészeti Tudományos Intézet végzi. A cél egy gyertyános-kocsánytalan tölgyes állomány minden egyes egyedét letérképezve, térinformatikai feldolgozással támogatva, a különböző szempontú erdőművelési beavatkozások következményeinek feltárása, a genetikai szerkezetben beálló változások értékelési lehetőségének a kidolgozása.

II/6. A folyamatos erdőborítás fajösszetétel és fajdiverzitás-vizsgálata című részfeladat gazdája az EMK Növényteni és Természetvédelmi Intézete. A kutatás célja a folyamatos erdőborítást célzó módszerek faji sokféleségre gyakorolt hatásainak vizsgálata. Kiemelt cél olyan indikátor fajokat megnevezni, melyek jelenléte, illetve hiánya, valamint tömegessége az egyes erdőtársulás-csoportokban jelzik a gazdálkodói beavatkozás állományra gyakorolt hatását a növényi diverzitás szempontjából.

II/7. A holtfa szerepe a diverzitás fenntartásában című részfeladat koordinálása az EMK Erdőművelés és Erdővédelmi Intézetének a feladata. A vizsgálatok a következő területekre terjednek ki: védett és ritka xylofág rovarfajok tápanyag preferenciája, erdei taplógombák rovarfaunája, erdei holtfa jelentősége a hasznos ragadozó és parazitoid ízeltlábúak szempontjából.

II/8. A különböző üzemmódú állományok erdődinamikai és erdőtermészetességi vizsgálata című részfeladatot a Pécsi Tudományegyetem TTK Növényrendszertani és Geobotanikai Tanszék kutatói csoportja fogja össze. A kutatás célja a hagyományosan kezelt ún. vágásos, az átalakító üzemmódban kezelt kislékesen szálalt és a felhagyott, rezervátum státuszú vagy jellegű erdőállományok összehasonlítása fafajösszetétel, elegyarány, koreloszlás, minőségi faanyagot adó fák aránya és mennyisége, a természetes folyamatokat jelző spontán felújulás képessége és az újulat térbeli mintázata, valamint a természetvédelmi szempontból kiemelten fontos lágyszárú diverzitás, és a holtfa minőségi és mennyiségi jellemzői alapján.

II/9. A fás- és lágyszárú növényfajok ökofiziológiai vizsgálatát szintén a PTE kutatói végzik mecseki mintaterületeken. A kutatás célja a kiválasztott lékekben élő fontosabb fafajok újulata és domináns lágyszárú aktuális és potenciális fénykörülményekre adott válaszainak mérése és összehasonlító értékelése. A jellemző fényhasznosítási stratégiák meghatározása, megjelenésük a különböző típusú lékkörnyezetekben.

II/10. A folyamatos erdőborítás társulás és táj szintű vizsgálatával az EMK Növényteni és Természetvédelmi Intézete foglalkozik. A részfeladat célja a folyamatos erdőborítást célzó módszerek hatásának táji léptékű vizsgálata. A kutatás végére szeretnénk olyan indikátorokat megnevezni, melyek tájékoztatnak arról, hogy az elvégzett beavatkozások hogyan hatnak a táj szerkezetére.

III/11. A folyamatos erdőborítás modellezési vonatkozásai címet viselő feladatot az EMK Erdővagyon-gazdálkodási és Vidékfejlesztési Intézete fogja össze. A kutatás célja a folyamatos erdőborítás és az abba való átmenet modellezési lehetőségeinek a vizsgálata, melynek során meglévő külföldi modellek vizsgálata is megtörténik.

III/12. A közjóléti, társadalmi és fenntarthatósági vonatkozások vizsgálata szintén az EMK Erdővagyon-gazdálkodási és Vidékfejlesztési Intézetének a feladata. A kutatás célja a folyamatos erdőborítású állományok legfontosabb faállomány szerkezeti paramétereinek és az élő dendromassza növekedésmentének vizsgálata, folyamatos erdőborítást nyújtó száralal és átalakító üzemmódú erdőtömbök dendromassza mennyiségének meghatározására alkalmas módszerek, valamint a folyamatos erdőborítást nyújtó erdőállományokban

folyó gazdálkodás szabályozási elveinek a kidolgozása.

III/13. A folyamatos erdőborítással történő erdőgazdálkodás vadgazdálkodási kérdéseivel az EMK Vadgazdálkodási és Gerinces Állattani Intézete foglalkozik. A részfeladat célja a nagytestű növényevők számára rendelkezésre álló természetes takarmány mennyiségének és minőségének meghatározása különböző állománytípusokban; a nagyvadfajok jelenlétének, eloszlásának vizsgálata folyamatos erdőborítás esetén; a kutatási területeken jelenlévő nagytestű növényevő fajoknak a folyamatos erdőborítás fenntartásában betöltött szerepe (gátlónehezítő, előnyös, vagy közömbös szerepkör), és természetesen a vadkár okozásán keresztül az elviselhető, erdőborítás kialakítását és fenntartását nem veszélyeztető nagyvad létszámának kérdése.

III/14. A természetvédelmi és konzervációbiológiai vonatkozások elemzésével az EMK Növényteni és Természetvédelmi Intézete foglalkozik. A kutatás célja a hazai és nemzetközi oltalmat élvező erdőterületek, illetve a jogi védelem alatt nem álló erdők természetvédelmi szempontú összehasonlító elemzése. A vizsgálatok eredményeként a különböző jogi oltalmak hatékonyságáról kapunk információkat.

III/15. A diverzitás, természetesség és a stabilitás, ellenálló képesség elemzése a folyamatos erdőborításnál című részfeladat koordinátora az Erdészeti Tudományos Intézet. A projekt vizsgálja, hogy lécek nyitását követően milyen a lékekben található és a léken kívüli újulat-, valamint az anyaállomány egészségi állapota, ezeket mely biotikus és abiotikus tényezők befolyásolják.

A kutatás megvalósítását a TÁMOP-4.2.2.A-11/1/KONV-2012-0004 pályázat teszi lehetővé.

Tisztelt Olvasó, Kedves Tagtársak!

Azzal a kéréssel fordulunk hozzátok, hogy amennyiben birtokokban lenne valamilyen írott dokumentum, fotó, esetleg egyéb tárgyi emlék az 1926-ban megalakult, majd a II. világháború után megszűnt Magyar Erdészeti Vadászati Műszaki Segédszemélyzet Országos Egyesületével (MEVME) kapcsolatban – és amennyiben számotokra ez nem okozna gondot – bocsássátok az OEE rendelkezésére. Az eredeti fotókat, dokumentumokat, tárgyi emlékeket vagy az azokról készített digitalizált másolatokat tartalmazó elektronikus eszközhordozót kérjük, hogy az Egyesület könyvtárának vezetője részére az alábbi címre juttassátok el:

Országos Erdészeti Egyesület
1021 Budapest,
Budakeszi út 91.

Ha a fotókról, vagy egyéb dokumentumokról digitalizált másolatot e-mailben kívántok küldeni, kérjük azt

Dr. Sárvári János könyvtárvezető részére a
megosz@mail.datanet.hu,

illetve **Schweighardt Ottó** tagtársunk részére az
s.otto57@freemail.hu

postafiók címekre tegyék meg.

Köszönettel:

Dr. Sárvári János, a könyvtár őr

Tübingiai tanulságok

Folcz Ádám – doktorandusz, NYME-EMK-EMEVI

Az idei év nyarán alkalmam nyílt Németországban, a Tübingiai erdészeti hivatalnál eltölteni egy hónapot. Vendéglátónál Thomas Heim erdőmérnök volt, a Heldburgi erdészet dolgozója. A kerületében nyílt alkalmam megismerkedni a német erdő- és vadgazdálkodás helyi sajátosságaival. Egy hónap alatt sok érdekes dologgal találkoztam, amik közül szeretnék megosztani néhányat az olvasókkal.

Mielőtt rátérnék, az érdekességekre, fontosnak tartom ismertetni a termőhelyi viszonyokat. Az évi középhőmérséklet 2-3 C-fokkal alacsonyabb, mint itthon. A csapadék mennyiségi viszonyok hasonlóan alakulnak, mint nálunk a Nyugat-Dunántúlon, csak sokkal kiegyensúlyozottabb eloszlással. A napos órák száma legalább 30%-kal kevesebb Németországban, mint hazánkban. A Heldburgi Erdészeti Hivatal a Tübingiai-erdő déli lábainál fekszik. Domborzata, dombvidék tájjellegű közép-hegység (300-600 m). Az alapkőzeti viszonyok változatosak, az üledékes kőzetektől a magmás kőzetekig. Amerre én jártam, jellemzően a savanyú barna erdőtalajok és a kőzethatású talajok voltak a meghatározók.

Ezeket a termőhelyi viszonyokat a fajfaj-megoszlás is jelzi. Legjellemzőbb az erdészetnél a lucfenyő (39%), a nemes tölgyek (22%), az erdeifenyő (18%) és a többi lombos elegyfaj együtt (14%), aminek a fele a bükk. A bükk ezeken az igen savanyú termőhelyeken nem érzi olyan jól magát, mint a tölgyek és a fenyők. Fontos kiemelni, hogy a vadállomány nagyságrendileg harmada a magyarországi állománynak. Az őz- és a vaddisznó-állomány érdemleges, a szarvas szinte csak váltó vadként van jelen azon a részen.

A bevezető után néhány olyan eljárásról szeretnék beszámolni, am amelyek az ottani viszonyokra érvényesek, szemléletük miatt azonban érdemes lehet elgondolkozni rajtuk a hazai erdő- és vadgazdálkodónak is. Az első, ami feltűnt nekem a tübingiai erdőket járva, hogy alig találkoztam kerítéssel. Sokkal gyakoribb az egyéni csemetevédelem, aminek során csak a

célállományok vadkárta érzékeny főfajait védtek meg egyfajta „növekedés serkentő” műanyag csővel. Az erdőgazdálkodó elmondása szerint, a műanyag csővel való csemetevédelem csökkenti az ápolási költségeket is, ugyanis sem a szeder, sem az iszalag nem tud ránőni a csemetére. Fontos, hogy ez csak viszonylag jó termőhelyi viszonyok közt működik, ahol a csemetét serkenti, és nem korlátozza a műanyag cső. Gyengébb termőhelyekre marad a kerítés és az ápolás. Van már elég kerítés Magyarországon, érdemes lehet elgondolkozni ezen a megoldáson. Szintén érdekesnek tartom azt a nézetet, hogy mennyi csemetével is dolgoznak a mesterséges felújításoknál. Míg nálunk a bevett szokás 6-10 ezer között van, nálunk csak 3-6 ezer, értem ezt a kemény lombosokra. Ennek egyik oka nálunk a vadlétszám, ugyanakkor el lehet töprengeni, hogy minek ültessék, mondjuk 8000 tölgy-csemetét hektáronként, mikor 10-20 évesen úgyis kivágjuk a felét, válogatni meg még 3-4 ezer darabból is lehet. Ahol meg nem marad meg a tölgy, majd nő helyette más. Tűzifának meg más is jó, mondja a helyi erdész! Érdekes elvi dolog az erdősítésekben a kezdő csemeteszám, mindenesetre a német kollégák fele annyi csemetéből dolgoznak, mint mi, és működik. Az ottani erdőgazdák, tartva a felmelegedés hatá-

saitól, igyekeznek a nagykiterjedésű fenyőállományait, elegyes lombos erdővé alakítani. Ennek kapcsán egy módszerről és egy érdekes vadgazdálkodási elvről szeretnék megemlékezni. A módszer a következő: a véghasználati korú fenyőállományok szélére egy farkosárba makkot tesznek ki, a szajkó pedig széthordja, kvázi elülteti a fenyves alatt a makkot. A pionír jellegű lombos elegyfajok, és a fenyők kellő számban megjelennek maguktól is. A fenyvesben kikelő kis csemetéket egyéni védelemben részesítik és néhány év alatt levágják az anyaállományt. A végeredmény egy fenyő és lomb elegyes tölgyes lesz. A vadgazdálkodási elv ehhez kapcsolható. A helyi vadászok nem lövik sem a szajkót, sem a rókát. A szajkót azért, mert ő az erdőültető munkatárs, számos erdőfelújításban kulcsszerepet kap. A róka pedig az erdővédő, akinek legfőbb tápláléka a kártékony rágcsálók és rovarokból áll, amik megennék a makkot. Erdőben pedig nincs annyi apróvad, hogy gazdasági kárt tehesse nek bennük!

Végül ismét leszögezném, hogy ezek az elvek más termőhelyi, gazdasági és szociális viszonyok között működnek remekül. Ugyanakkor érdemesnek tartottam leírni, mert úgy vélem, van mondani valója a magyar erdő- és vadgazdálkodóknak is. 🌲

„Makkoltató tálca és szajkó ültette kocsánytalantölgy csemeték a lucfenyvesben, egyéni „növekedés serkentő” védelemben

Új rovatunkban az Erdészeti Lapok egykori nemes hagyományát követve kívánunk teret adni az érdemi szakmai kérdések feletti kölcsönös disputának, kulturált, egymás véleményét tisztelő, érvekkel, tényekkel vitázó írásokat adva közre, melyektől – kinek-kinek habitusa szerint – de akár a hevesebb hangnem sem áll távol. A Lapok szerkesztősége örömmel várja a rovatba szánt írásokat, reagálásokat, már az alábbi cikkanyag kapcsán is. Véleményezzünk, érveljünk, disputázzunk!

Mit nem tudunk, mit nem tehetünk?

Nagy várakozásra jogosított fel az Országos Erdő Tanács, amelynek ötödik üléséről 2011. decemberi számában tudósított az Erdészeti Lapok. Az ülésen szó volt a Nemzeti Erdőprogram végrehajtásáról, valamint a Nemzeti Vidékstratégiáról. Ezen kívül vitaindítót hallhattak az erdő- és a vadgazdálkodás összehangolásáról. Ez utóbbi arra bátorít, hogy néhány kérdést magam is feltegyek, illetve egyfajta vitaindítóként javaslatot is, előterjesszek.

Megtudtuk ugyanis, hogy mit nem tudunk, és mit nem tehetünk. Íme: „...az állománybecslési adatok gyűjtésére nincs megfelelő módszer, nem határozható meg egyértelműen egy terület vadeltartó vagy vadtűrő képessége...” Megtudtuk azt is, hogy e miatt a nagyvadállomány csökkentését „... nem kampányszerűen és főleg nem fiktív adatokra építve kell végezni.” Azt sugallja tehát a „vitaindító” előadás, hogy mivel az adataink – ha egyáltalán vannak is – fiktívek, semmit nem tehetünk.

Az erdő eltartóképességével kapcsolatban szabadjon emlékeztetnem, hogy az 1971-ben életbe lépett erdőrendezési útmutató bevezetése óta felmérjük, megállapítjuk minden erdőrészlet, minden földrészlet vadeltartó képességét, és az eredményt az erdészeti üzemter-

vekben közléteszszük.

Emlékezetem szerint ezt a kötelező eljárást azóta senki vissza nem vonta, alkalmasságát senki nem cáfolta. Az útmutató szerkesztésében közreműködő Bencke Lajos vadgazdasági professzor urunkat sajnós, már nem tudjuk megkérdezni az eljárás időtállóságáról. Egyébként az első felmérés szerint ezer hektáronként átlag tizenhét szarvasegységet tud eltartani az erdő. Igaz, ez azóta is számos kutatás tárgya volt, súlyos milliókat költöttünk reá. Mit csináltak a kutatóink, tudósaink, ha az „eredmény” ennyi? Ugyancsak sokat költöttünk a vadszámlálásra, de annak eredményeit még a számlálást végző szervezet sem vehette komolyan. (Repülőről számolás hóborítás nélküli időben.)

Hogyan segíthet egy ilyen kapitális információhiányban szenvedő hatóságnak egy magamfajta laikus? Csakis úgy, hogy szerény tapasztalatait díjmentesen a rendelkezésére bocsátja. Ezek szerint túlzott a nagyvadlétszám ott, ahol a fiatal erdőt csak drótkerítés védelmében lehet felnevelni. Ahol a természetes erdő felújítása, az őshonos fafajok telepítése lehetetlen. Ha a vaddisznónak „sikerült” a császármadarat kipusztítani, a volt köztársasági elnökünk pompás díszkertjét feldúlja, ott feltehetőleg túl sok van belőlük.

Az erdei drótkerítések ügyében még kell egy kis kitérőt tennünk. Azok építése a legnagyobb merénylet a természet világa ellen. Ha egy vadállat – valamitől megriadva – nekiszalad, jobbik esetben nyakát szegi, rosszabbikban fejdíszénél fogva beleakad, belegabalyodik, és csak hosszas vergődés, kínlódás után leheli ki a páráját. A kerítés építése kimeríti az állatkínzás „előkészületi cselekményének” a fogalmát. Az is jellemző, hogy

ezek építését – nekünk semmi sem drága alapon – jellemzően az állami cégek engedhetik meg maguknak.

Abban tehát mutatkozik némi egyetértés a kárvallott erdőgazdálkodók, erdőtulajdonosok, és a vadászatra jogosultak között, hogy már mindegyik kárára van a túlzott vadlétszám. Belátják már mindenféle „magasabb” matematikai módszerek alkalmazása nélkül is. Tehát kezdődhetne az apasztás, akár „fiktív” adatok birtokában is? Ó, nem! Nem kezdődhet „kampányszerűen” – ha egyáltalán értelmezhető ez a fogalom az esetünkben. Márpedig szerintem igenis kezdeni kell, akár „kampányszerűtlenül”, akár „fiktív” adatok birtokában is. Majd, a sikeres apasztás után állandóan munkálkodnunk kell a létszám normális szinten tartásán. Igaz, ehhez enyhíteni kell néhány olyan bürokratikus rendelkezést, amik most megnehezítik az eredményes vadászatot.

Ámde addig eredmény aligha várható, amíg a vadászat haszonélvezői a passziójuk terheit a földek gazdáira tudják háritani, amíg kibújhatnak a kármegelőzési kötelezettségük alól, mégpedig főbírói segédlettel. (Legfelsőbb Bíróság határozata, BH 2002.484.) Az illetékes hatóságoknak pedig be kell tartaniuk a három vonatkozó törvényt (vadászati, erdészeti és természetvédelmi), amit eddig sajnálatos módon elmulasztottak. Repesve várjuk, hogy ők is teljesítsék törvényt szabta kötelezettségüket.

Reményfy László

Emlékkő-avatás Dr. Kollwentz Ödön születésének 100. évfordulójára

Dr. Tóth Aladár – nyugdíjas erdőmérnök

Régi terv volt már, hogy a Mecseken egykor szolgált neves erdőmérnököknek méltó emlék állítassék. Az erdőgazdasági székház utcai előkertjébe egy fonolit („csengőkő”) emlékoszlopot állítottak fel, az azon elhelyezett fekete kőtáblákra vésik fel a neveket. A kezdő év: 2012 és az első erdőmérnök Dr. Kollwentz Ödön, erdész-jogász, kandidátus szakoktató és szakíró.

A 2012. november 14-én tartott emlékkő-avatást és megemlékezést a Baranya Vadászkürt Együttes nyitotta meg a „Köszöntő”-vel és a „Fel, fel a boldog vadászatra”-val. Várady József, a HCS elnöke köszöntötte a megjelenteket és név szerint Solymos Rezső akadémikust és Ripszám István OEE elnökségi tagot. A család részéről dr. Kollwentz Anna emlékezett meg édesapjáról, aki egész életében hű maradt a jelmondatához; „föl a csillagokig”. Megköszönte, hogy a sok üzemi teendő és szakírói tevékenység mellett is jutott elég idő a családra és biztosította a felejtethetlen boldog gyermekkort. Az emlékkő hatalmas fonolit tömbje természetes formájában maradt és Hosszúhetényből az egykori rabbányából hozták. A tömb felső részét a bevéssett szép erdészcsillag díszíti. Alatta a felirat: „Erdész elődeink előtt tisztelegve”, majd a fekete gránit táblán Dr. Kollwentz Ödön erdőmérnök 1912-2008. A többi tábla pedig követni fogja... Az emlékkövet Keszi László vezérgazgató úr és Várady József elnök avatva fel és koszorúzták meg, majd a család helyezte el a hála virágait. Ezután Kis Tünde rendező megkérte a kedves vendégeket, hogy fáradjanak be a földszinti előadóterembe, ahol a 2001-ben készült portréfilmeket vetítették le, majd Dr. Tóth Aladár, aki még munkatársaként ismerte Dr. Kollwentz Ödönt, tartotta a megemlékezést.

Tisztelt Hölgyem és Uraim! Kedves Családtagok!

A filmen láttuk Dönci bácsit, hallottuk a hangját és úgy érezhetjük, hogy most is itt van közöttünk. A filmen Dönci bácsi elmesélte élete legfontosabb részleteit és összefoglalta elveit. Szép

családi képeket is láthattunk. Nagyon jó, hogy részletesen megírta az önéletrajzát. Nem hagyta, hogy utólag más elvek szerint értékeljék. Csak egy példát említek: Fekete Istvánt, aki Alsókövesden, a Mailáth erdőgondnokságon szolgált úgy tartják számon, hogy állatregényeket írt a gyerekeknek. Pedig a regények, novellák, szócikkek mellett filmezett is. Oktató és munkavédelmi filmjei sajnos a mellőzöttes miatt elvesztek. A híres erdész regénye, a Bakócán játszódó „Emberek között”, véleményem szerint akár kötelező olvasmány is lehetne az erdészeknek.

A film után nem a gazdag életútján kell végigvezetnem a kedves hallgatókat és a szakmai tevékenységét sem kell részletesen méltatnom. Ehelyett mint egykori munkatársa a közös szép emlékeket idézem fel.

A filmben nagyon szépen összefoglalta az erdész tanulmányokat, amely kétirányú: műszaki és biológia jellegű tárgyakból áll. Az erdőmérnököket úgy képezték ki, hogy az összes elképzelésüket meg tudják tervezni és a kivitelezésüket is irányították. Az erdőgazdálkodás célját szolgáló épületet, utat, hidat, erdei vasutat, gátat, kötélpályát az üzemtervi (fahasználati és művelési) érdekek és célok alapján tervezték. A ki-

vitelezésüket pedig a mindennapi erdőgazdálkodási teendők mellett kellett megvalósítani. Kitért a pénzre is. A béreket az erdőmérnök állapította meg, nem a közgazdászok vagy a könyvelők.

Megemlítette a filmben, hogy a hosszú vágásfordulóval kezelt erdőknél a szolgálatban levő erdész a kapocs az elődök és az utódok között: az elődök által kezelt véghasználatot termelteti le és az utódok részére neveli az erdőt.

Ha Dönci bácsiról beszélek, elfogult vagyok, több okom is van rá. Sokkal idősebb (32 év) volt nálam. A szüleim korosztályába tartozott. E korosztályt nagyon tiszteltem, mert a sok tapasztalaton csiszolódott véleményüket mindig sokra tartottam. Kerestem a társaságukat és hamar rá kellett jönnöm, hogy szinte mindig igazuk volt. Ha csak tehettem kikértem a véleményüket az elmúlt és a napi eseményekről és a várható jövőről is.

Dönci bácsit a szolgálati idejének utolsó évtizedében ismertem meg és ekkor voltunk munkatársak. Hosszú életének köszönhetően több mint négy évtizeden át ismertük egymást. Nem mindennapi, hanem különleges ember volt. Minden tekintetben kimagaslott – nem csak magas termetével – a környezetéből: akár az erdei munkahelyen, akár az irodában, oktatáskor vagy az egyesületi rendezvényeken. Hatalmas, több irányú szakmai tudása, jó előadókészsége remek fizikummal és hatalmas hittel párosult. Modorát, kedvességét, tapintatát csak csodálni lehetett. Mai szóhasználattal élve „sohasem kattant ki”, mindig türelmes volt. Mosolygós arcáról a kiegyensúlyozottság sugárzott, annak ellenére, hogy a szocializmus építése során volt mit nyelnie szegénynek.

Az egyetemre elsőre nem vettek fel, ezért egy évet gyakornok voltam Árpád-tetőn. Itt hallottam először Kollwentz erdőgondnokról. Ha jól emlékszem, az egyik fogatos Vörös György, alias „Vitéz Gyurka” – mert magát így nevezte – sokszor emlegette: a Kollwentz erdőgondnok úr idejében más volt Az ivóvizet a Körtvélyesi forrásból hozták lajtos fogattal. Az akkori hirtős lovagról is jó véleménnyel volt, bi-

Kollwentz Ödön (szemüvegben) az Árpád-tetői Erdészet munkatársaival, 1949.

zonyára helyettesítette néha a parádés kocsist.

Sopronban azután megismertem Péter fiát és Pali unokaöccsét. A Várnai családot ismertem a Mecsek utcából.

A negyedév végén, 1967-ben találkoztam vele először személyesen a Mailáth utcai lakásán, amikor megkaptam a diploma feladatokat. Ő volt az üzemi konzulensem a tölgypusztulás témában. Kedvesen bemutatott az erdőgazdaságon, az üzemtervezőknél, a felügyelőknél. Mindenki segített és támogatott az adatgyűjtő munkában. A dolgozat minden részletéről beszámoltam neki. Ez már az uránvárosi lakásukban történt. 1968. nyarán a diplomaterv sikeres megvédése után Kárászra kerültem szállításvezetőnek, majd amikor az erdőművelőt helyettesítettem, kerültem rövid időre munkakapcsolatba Dönci bácsival.

Nincs lehetőség arra, hogy részletesen ismertessem a vezetői stílusát és szokásait, amik mindenkinek példaként szolgálhatnak. A teljesség igénye nélkül csak a töredékét tudom felidézni az emlékeknek:

Az éves teljesítések üzemtervbe való bevezetése. Az elmúlt évi teljesítéseket minden év elején erdőrészletenként bejegyezték egyidejűleg a központi, az erdőfelügyeleti és az erdészeti üzemtervekbe. Dönci bácsi, Szerémy Gyurka bácsi, Recht János, az erdőfelügyelő és az erdészeti képviselők jelenlétében. Érdekes és tanulságos volt hallani a bejegyzésekkel kapcsolatos véleményeket. Dönci bácsi büszke volt arra, hogy sikerült olyan munkakapcsolatot kiépíteni, hogy a véghasználat, az erdőművelés, a felügyelet és az erdészet közös

megegyezés után a megtartott helyszíni bejárás alapján történt.

Sokan nem is tudták, hogy egyben jogász is. Csak az tűnt fel, hogy biztonságosan eligazodik a jogszabályok között és járatos a földmérésben.

A vadászatról hallottuk a filmben a véleményét. Nekem elmesélte, hogy nagyvadra nem, de apróvadra szívesen vadászott régen, de csak szépen. A vadászat régi elvek szerint melléküzemág volt és az erdészek irányították. Itt a Mecseken már nem vadászott.

Szeretett mesélni és szerette, ha hallgatták. Egyszer egy erdészettörténeti előadásra utaztunk fel Sopronba vonaton. Egész úton mesélt, oda és vissza. Ekkor mesélte többek között, hogy mi történt, amikor amerikai fogságból hazatért a családjához, akik Várnai Tivadár sógoráéknál voltak a Hegyesden. Nevetve mesélte, képzeld el: a kislányom nem ismert meg, a Tivadarnak mondta Apu, nekem Bácsi, a feleségem pedig alig akart megismerni, mert az amerikaiak 84 kilóra hizlaltak fel...

A „Zöld könyvek”, Magyarország erdőgazdasági tájai és erdőművelési irányelvei hatalmas munkáját Szerémy György és Horváth Adolf Olivér, ciszter tanárral együtt végezték.

A posta átnézésénél éles szemével kiválogatta az értelmetlen, felesleges küldeményeket és eltépte: „ezekre kár az időt pazarolni”,

Rendszeresen gyűjtötte évenként göngyölvite az erdőgazdaság adatait, még nyugdíjas korában is.

Mitől szenvedett Dönci bácsi? Csak néhány részlet: az esztergomi tanfelügyelő 4 elemi asszonyosság volt..., a politikai továbbképzés nem változtatta

meg a világnézetét, ezért büntetésből Esztergomból Ásotthalomra helyezték át, ahol az igazgatója 18 éves fiatal káder volt..., amikor a soproni docensi állást azért nem tölthette be, mert gyermekei vallásos nevelést kaptak, pedig de jure vallásszabadság volt, de facto viszont nem..., amikor a jól menő erdőművelési munkákat értelmetlen utasításokra le kellett állítania..., ha az erdőmérnökök főnökei erdészek voltak..., és még tovább is sorolható lenne.

Jelentkezett önkéntesnek a finn háborúba, de ezt szülei előtt titkolta.

A feledékenységről nevetve mondta, nem a szakmai dolgokat felejttem el, hanem azt, hogy bevettem-e a gyógyszeremet.

Dönci bácsi minden esetben szóvá tette, ha olyan témát látott, amelyből a helyi szakemberek cikket írhattak volna. Sajnos kevesen éltek ezzel a lehetőséggel, pedig az önzetlen támogatását is felajánlotta.

Szakmai tevékenységét röviden összefoglalva

Dr. Kollwentz Ödön nemcsak erdőművelő, hanem igazi műszaki ember és a számítógép előtti idők polihisztorja volt.

Milyen jó volna, ha az alábbi kéréseket még megbeszélhetnénk vele:

- a kékcédulás választás részletei,
- a nagyüzemi mezőgazdaság jelenlegi helyzete,
- az erdőtelepítések növelése a mezőgazdasági területek, különösen a legelők rovására,
- a fiatalosok jelenlegi állapota,
- a pécsi hőerőmű fával történő üzemeltetése.

Többeknek az volt a véleménye, hogy a minisztériumban kellett volna szolgálnia. Nem tudom, hogy ez jó lett volna vagy sem, de 1990 után jogi tanácsadónak kellett volna lennie az erdőtervények előkészítésénél.

Végül, de nem utolsósorban meg kell emlékezni Margit feleségéről, aki erdészleány volt és mint egy őrzőangyal biztosította a boldog otthoni hátterét a családnak.

Solymos Rezső akadémikus hozzászólásában felidézte a közös emlékeket. Mint nyugdíjast alkalmazta az ERTI-nél. Öröm volt vele együtt dolgozni. Szerinte Dönci bácsi most is itt van velünk....

Az emlékkő-avatáson több mint hatvanan vettek részt.

(További képek a belső borítón.)

Újabb magyar siker a YPEF nemzetközi döntőben

Kovácssevic Pál – Országos Erdészeti Egyesület

Hoczek László – Kitaibel Pál Középiskolai Biológiai-, Környezetvédelmi Tanulmányi Verseny

A diákok és iskoláik körében egyre ismertebb és kedveltebb „Fiatalkok Európa Erdéiben” („Young People in European Forests”) nemzetközi tanulmányi verseny döntőjét szeptember 26-27-én rendezték Észtorországban. Az eseményen, melynek házigazdája az Észti Erdészeti Egyesület (Eesti Metsaselts) volt, Magyarország a Baár-Madas Református Gimnázium diákjai képviselték, szoros küzdelemben megszerezte a harmadik helyet.

Mint most már egyre nagyobb körben – ismeretes, a verseny célja, hogy a résztvevő diákok megismerjék az öreg kontinens erdeit, a természet- és környezetvédelemben betöltött szerepüket, és az ehhez kapcsolódó erdészeti tevékenységeket. Kerüljenek közelebb a fenntarthatóság elvének, valamint annak megértéséhez, hogy a természeti erőforrások megőrzése nem csupán saját környezetükben, hanem európai szinten is kiemelkedően fontos az ott élők számára.

A versenyt – melyet első ízben 2011-ben hirdettek meg – hazánkban az Országos Erdészeti Egyesület és a Kitaibel Pál Középiskolai Biológiai-, Környezetvédelmi Tanulmányi Verseny szervezi. A megmérettetés nemzeti, majd nemzetközi szinten folyik. Magyarországon kétfordulós, selejtezőből és nemzeti döntőből áll.

A tavalyi indulását követően, folyamatosan növekszik a verseny ismertsége, és elismertsége. Ezt a számok is alátámasztják: idén mintegy 50 iskola, 300 diákja vett részt a küzdelemben. A lebonyolítás az OEE által és a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Nemzeti tehetség

Programján elnyert támogatásból került finanszírozásra.

A nemzetközi döntő szeptember 26-27-én az észtorozági Sagadi Manorban volt. 11 országból, csaknem száz fő vett részt. A jellemzően 2-3 fős csapatok, két teljesen eltérő feladatban mérték össze tudásukat és kreativitásukat. Elsőként egy teszt keretében az európai erdőkkel, az erdők természeti értékeivel és az erdészettel kapcsolatosan adtak számot tudásukról. Azt követően prezentáció formájában kellett bemutatniuk hazájuk erdeit, az erdők jelentőségét. A magyar csapat az erdők és a társadalom kapcsolatát, az erdők funkcióit mutatta be, nem erdésztanulóktól szokatlanul magas szakmaisággal, és figyelmet lekötő módon. A prezentációt végül egy botos magyar néptánc zárta, Csobajai Lehel előadásában.

A versenyzők dolgát nehezítette, hogy az előadásokat egyrészt a felnőttekből álló nemzetközi versenybizottság, másrészt a résztvevő diákok maguk is pontozták. Így azokkal több korosztályt kellett eredményesen megszólítani.

A magyar csapat a harmadik legjobb teszteredménnyel és holtversenyben a legjobb előadással, szoros küzdelemben végül a harmadik helyen végzett. A kiélezett versenyt jól mutatja, hogy a magyar csapat és a második görög csapat között egyetlen pont döntött az

utóbbiak javára. A végeredmény: 1. Ausztria (80 pont), 2. Görögország (73 pont), 3. Magyarország (72 pont).

A magyar csapat tagjai: Vetlényi Dávid felkészítő tanár, Ujvári Gergely, Csobajai Lehel és Márty Szabolcs tanulók. (Emlékeztet, hogy tavaly mi szereztük meg az első helyet.)

Meg kell említeni, hogy a végül első helyezett osztrák csapat előadása a tavalyi győztes magyar diákok előadásának szerkezetét követte. Jó színvonalú prezentációjukat egy igazán professzionális tangóharmónika előadással zárták. Természetesen a tangóharmónika mellett a teszttírásban elért 100%-os eredményük is sokat nyomott a latba az elsőségért folytatott küzdelemben. Tanulság a magyar csapatnak: nem elegendő a jó előadás, 90% feletti teszteredmény is szükséges győzelemhez.

Az észtorozági tartózkodás két napja során mód nyílt a kikapcsolódásra is. A versenynek otthont adó, 18. században épült Sagadi Manort (Sagadi uradalom, majorság) gyakran nevezik Észtorország leguradalmibb majorságnak. Sagadi csupán egy óra autóútra fekszik az ország fővárosától a Lahemaa Nemzeti Parkban. Sagadi Manort erdő veszi körül. Onnét az erdei ösvények, az Északi-tenger partja, a festői halászfalvak és más vidéki kastélyok kerékpárral vagy akár gyalogszerrel is könnyen elérhe-

A magyar csapat a versenyen

Észtországi díjátadás

tők. A diákok a környékkel, az alig sós vízü tengerrel, a közelben összeverődött népes és hangos darucsapatokkal, az ízletes vörös- és feketeáfonyával vezetett túrákon ismerkedtek meg. Természetesen az egyes országok diákjai között is kötődtek ismeretségek, barátságok is kialakultak (integration by education). A mi diákjaink is számos leány email címével és telefonszámával gazdagodtak a két nap alatt.

(Mindeközben a szervezők és a nemzetközi versenybizottság tagjai keményen dolgoztak: többkörös megbeszéléseken máris megkezdődött a 2011/2012-es versenysorozat értékelése, a tapasztalatok levonása, s – különösen, ami az anyagi háttérrel illeti – a verseny jövőjének megtárgyalása.)

Versenyzőket köszöntötte Ott Otsmann, az Észt Erdészeti és Faipari Szövetség ügyvezető igazgatója, Hardi Tul-

lus, az észti Erdészeti Egyesület elnöke, valamint Krista Keedus, a Sagadi Erdészeti Központ vezetője. A versenyt nyomon követték – kifejezett érdeklődéssel – a versenyt szponzoráló erdészeti és faipari vállalatok képviselői is.

Diákjaink az észtsországi versenyen a Vidékfejlesztési Minisztérium támogatásával, az Országos Erdészeti Egyesület szervezésében vettek részt.

A versennyel és a döntővel kapcsolatban további információk a hazai szervezők és a verseny nemzetközi honlapján érhetők el: www.ypef.eu; www.oee.hu;

A YPEF 2013-as versenysorozata a tervek szerint még az idén meghirdetésre kerül. A hazai szervezők, az Országos Erdészeti Egyesület és a Kitailbel Pál Tanulmányi Verseny, bíznak benne, hogy a kitűnő nemzetközi eredmények a YPEF hazai ismertségének növekedésében, szakmai színvonalának további emelkedésében, és a versenyt támogatni szándékozó szponzorok számábanban is meg fog nyilvánulni.

A nemzeti és a nemzetközi versenybizottság szeretettel meghív minden diákot, hogy vegyen részt a YPEF versenyen 2013-ban is!

Vitéz Szekeres Károly kiállítás

A Vértési Erdő Zrt. székházában 2012. november 9-én nyitotta meg Kocsis Mihály vezérigazgató azt a kiállítást, amely Vitéz Szekeres Károly (1896–1975) egykori MEVME (Magyar Erdészeti és Vadászati Műszaki Segédszemélyzet Országos Egyesülete) elnök és Esterházy uradalmi főerdész életének és munkásságának bemutatása nyomán az 1920-as évektől kezdve nyújt betekintést az erdészeti élet működésébe, a korábbi vadászatok szervezésébe. Az eredeti dokumentumok által bepillantunk a hivatalos levelezésekre, valamint az erdész szakmában akkoriban tevékenykedő emberek hivatástudatáról és megbecsülésükről is meggyőződhetünk. Vitéz Szekeres Károly sokoldalú érdeklődése, műveltsége, mély hazaszeretete az, ami őt érdemlegessé teszi arra, hogy személye által mutassa be a Vértési Erdő Zrt. ennek a kornak a legjellemzőbb momentumait az erdész szakma múltját érintően.

A kiállítási anyag Inokai Balázs erdőmérnöknek köszönhetően jött létre, aki gondosan összegyűjtötte és megőrizte nagypapjának, Vitéz Szekeres Károlynak az egykori hivatalos családi iratait, fényképeit, könyveit és a magas rangú vadászvendégek ajándéktárgyait. A látogatók tematikusan csoportosított gyűjteményt szemlélhetnek meg, amely a következők szerint épül fel: életrajzi dokumentumok, katonai elismerések, erdészeti munkafolyamatok képekben; vadászatok és vadász-

vendégek bemutatása. Továbbá a korabeli magyar irodalmi élet gyöngyszemei, melyek akkoriban az Erdélyi Helikon Kiadónak köszönhetően kerültek kiadásra, többek között Vitéz Szekeres Károly irodalompartoló támogatása által. Ezen felül az Esterházy uradalom és a Magyar Állami Erdészet hivatalos levelezései láthatók.

S, hogy történelmünk legnagyobb tragédiáját – a Trianoni Békeszerződést

– milyen megrendülten fogadta és kinkeservvel viselte a magyarság – köztük a Szekeres család is –, annak az a szarvasagancsból készült kínáló tál is ékes bizonyítéka, amely naponta díszítette a család terített asztalát azzal a felirattal: Nem, nem soha!

A kiállítás megnyitóján tiszteletét tette Lomniczi Gergely, az Országos Erdészeti Egyesület titkára, Schweighardt Ottó az OEE Vértési Helyi Csoport korábbi elnöke. Bemutatásra került az a 1926-ban, apácák által kézzel hímzett MEVME zászló, melyet 1938-ban a Szent István Bazilikában szentelt fel Bayler István plébános. Kocsis Mihály vezérigazgató elmondta, a kiállítási anyag 2013-ban, a Vértési Erdő Zrt. szervezésében megrendezésre kerülő vándorgyűlés idején minden bizonnyal a tatai Esterházy-kastélyban kerül bemutatásra. Addig a Vértési Erdő Zrt. székházában, bejelentkezés esetén látogatható.

Sárainé Illés Edina
Vértési Erdő Zrt.

Kastélyparkok az erdőben

Lengyel László Zoltán – Ipoly Erdő Zrt.

Az erdők tudnak „beszélni”, csak érteni kell a nyelvüket. Mesélnek a köröttük zajló történelemről, történetek elevenednek meg tulajdonos birtokosokról, erdészekről vagy éppen a parktervező mérnökökről. Ez a világ engedett egy kis betekintést azon a katalinpusztai projektnyitón, ahol csodálatos kastélyparkok rekonstrukcióját tervezték el határon innen és túl.

Mi köti össze a topolcsányi, a dégi, a füzéradványi, a fertődi, a diósjenői vagy a tótmegyeri kastélyokat? Összeköti őket az a különleges környezet is, amelynek mérnöki mesterműként középpontjában áll maga az uradalom építménye, a birtok székhelye. A táj kiemeli, éppen ezért nemcsak a kastélyok épületei, hanem az azokat körülvevő gyönyörű parkok is felbecsülhetetlen értékűek. Az évszázados fák között sokszor egyedi értékekre, és meglepően előrelátó tervezésre bukkanhatunk. Ezért is oly fontos a védelmük, a megújításuk. Ráadásul az állami erdőgazdálkodók közül többen is nekikezdték ezeken a helyeken a parkok szakértő megújításába. Ezekről a kastélyparkokról szóltak azok az előadások, amelyek egy ünnepélyes projektnyitás részeként harangozták be két csodálatos park revitalizációját. Az Ipoly Erdő Zrt. és a LESY Slovenskej Republiky, a két szomszédos állami erdészeti gazdálkodó

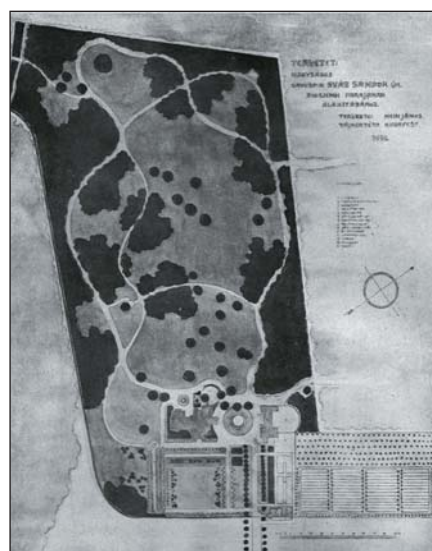

szervezet jó viszonya nem új keletű. Elég csak utalnunk a nagyszerű Selmechányai Vándorgyűlésre 2009-ben, vagy ebben az évben egy közös vadászati klaszter létrehozására.

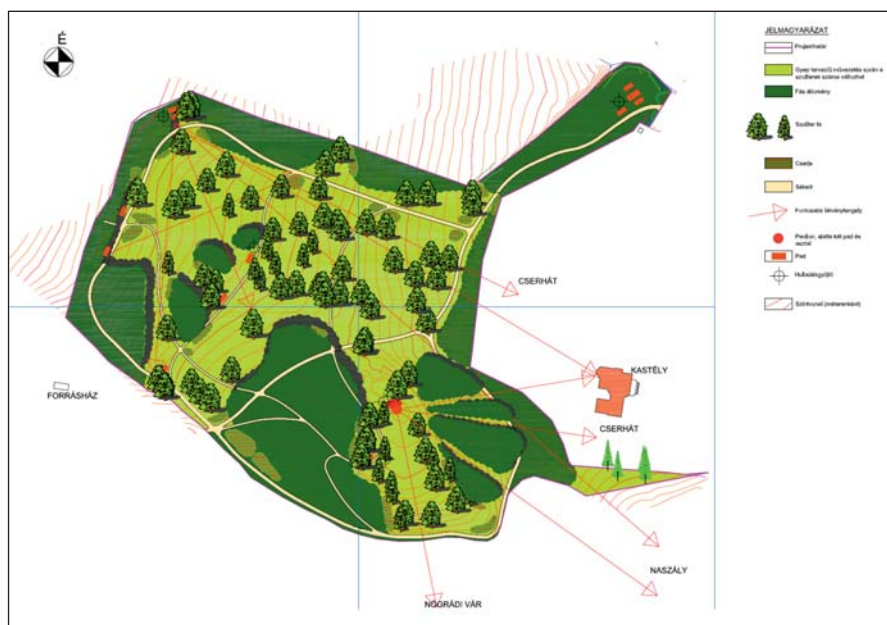
A Katalinpusztai Kirándulóközpontban a HUSK/1101/2.2.1/0355 sz., „Közösen a védett történelmi parkok felújításáért Palárikovon és Diósjenőn” című projekt nyitó konferencián a házigazda jogán először Kiss László vezérigazgató köszöntötte a megjelenteket. Az Ipoly Erdő Zrt. bemutatása mellett azt hangsúlyozta, milyen sok természeti vagy kultúrtörténeti érték szunnyad ma is az erdeink mélyén. Maga a társaság is sokat tesz azért, hogy a korábbi erdőbir-

tosok öröksége megmaradjon, esetenként új funkciót kapjon. Az erdészházak, vadászházak felújítása után újabb kihívás elé néznek a szakemberek, hiszen a Diósjenői kastélypark ma magára hagyott, de dinamikusán változó erdőállapotot mutat, ahol az évszázados fák között évtizedes újulat-foltokat találunk. Nem kis feladat tehát, hogy ehhez a rendszerhez úgy nyúljanak a szakemberek, hogy az eredmény tükrözze az angolkertet megálmódó mérnök elképzelését, és egyben a kialakult védett természeti értékeket is megőrizze.

Král Frantisek projektmenedzser (LESY Slovenskej republiky) a projekt

A diósjenői Sváb-kastély parkjának archív és jelenkori tervrajza

A palariková (Tótmegyer) kastély parkjának tervrajza

általános bemutatása mellett rámutatott, hogy a természetvédelmi célkitűzések eléréséhez örökségvédelmi feladatok is társulnak ebben az intenzív kétéves megvalósítási időszakban, majd annak fenntartásában. A projekt 879 ezer eurós költségvetéséből 733 ezer euró támogatást kapnak a résztvevő partnerek, amiből a parkokat a fellelhető dokumentumok alapján próbálják meg helyreállítani úgy, hogy az a környezettudatos oktatás helyszínévé is válhasson.

A szlovákiai műemlékvédelem védett parkjairól, kertjeiről és az ott folyó munkákról adott átfogó képet Ulrychova Darina szaktanácsadó, aki a Nyitrai kerületi Műemlékvédelmi Hivataltól érkezett. Az egyes parkok, kertek felújításánál nagyon összetett, egymástól eltérő problémákkal találkozunk, hiszen a tulajdonos hozzáállása, a helyi adottságok, a jövőbeni hasznosítási célok, vagy a felújítási források megszerzése igen változatos. A kiindulási pont azonban minden esetben a kert eredeti elképzeléseinek, létrejöttének kutatása, hiteles kép alkotása a levéltári vagy egyéb forrásművek alapján. A már elért sikerekről gazdagon illusztrált képes beszámolót láthattunk.

Persze bármilyen szép is a feladat, az elveket csak úgy lehet aprópénzre váltani, és megvalósítani, ha gondos kutatás, terepi felmérés után következik az aprólékos tervezés. Ebben a munkában nagy felelősség hárul mindkét oldalon a tervezőkre, azonban Balko Zoltán és Alföldy Gábor eddigi életműve garanciát jelent a sikeres vállalkozásra. Mind-

két előadásból kiderült, hogy Diósjenőn és Palarikovon (Tótmegyer) egyaránt számos nehézséggel kell szembeülni már a tervezési fázisban is. Mindkét kert rendkívül elhanyagolt, magára hagyott állapotú, ahol sok esetben az eredetileg kialakított sétautakat, ösvényeket sem lehet fellelni. A gondosan megalkotott térszerkezet mára csak nyomokban lelhető fel. Az induló állapotfelmérésekből kiderül, hogy például a mikrodomborzat és a növényfajok változatossága is eltérő szempontok figyelembe vételét teszi szükségessé a tervezés során. Diósjenőn az eredeti tervrajzokat sajnos nem lehet megtalálni, pedig az akkori tervező, Hein János a korszak legjelentősebb magyarországi tájképzése volt. Kertterveivel az 1900-as Párizsi Világkiállításon aranyérmert nyert, Magyarországon pedig több mint 250 kertet és parkot tervezett! A Palariková kastély tervezésével akkor a Károlyi család – akiknek sok ilyen jellegű építési feladatát Pollack Mihály látta el – Koch bécsi mérnököt bízta meg, de a kiszolgáló épületeket és a kastélypark tervét Ybl Miklós készítette el.

A részletes bemutatók után a nyitónap további folytatása a magyar oldalon fekvő Diósjenői Sváb Sándor kastélypark bejárása volt, amit Zanati László közjóléti igazgató előadása vezetett fel.

Az erdészek erre a területre általában nem kastélyparkként tekintettek, hanem egy olyan erdőrészre, ahol a természetes folyamatok több mint fél évszázada dominálnak nagyon csekély emberi beavatkozás mellett. Az erdő természetes dinamikájának tanulmányozására tehát nagyszerű lehetőség nyílt mindig is ezen a területen. Újszerű kihívás az olyan jellegű beavatkozás végrehajtása, ahol mások a prioritások, ahol a végcél egy természetnek ható angolkert, ahol a látvány fókuszában a jelenleg rehabilitációs intézkedésként működő kastély és a környékbeli látványosságok állnak.

A nyitó ünnepségen résztvevők ellátogattak az Ipoly Erdő Zrt. által igényesen felújított erdészeti épülethez és a Diósjenő Erdei Szabadidőparkhoz is, ami jól mutatja az elődök tiszteletét, az igényességre törekvést. Remélhetjük tehát, hogy ezek a beruházások is ebben a szellemben fognak elkészülni!

A bemutatott látványtervek minden bizonnyal méltók lesznek a neves elődök munkáihoz, sőt túlmutatnak azon, hiszen a parkok oktató bemutató helyekké is válnak. A hatalmas történelmi és műemlékvédelmi jelentőségű parkok revitalizációjának sikereiről reméljük még e lapok hasábjain is be tudunk számolni a későbbiekben.

A tótmegyeri kastély parkja

Magyarország-Szlovákia
Határon Átnyúló Együttműködési
Program 2007-2013

Partnerséget építünk

Európai Unió
Európai Regionális Fejlesztési Alap

Az erdészeti szakoktatás a 150 éves Erdészeti Lapokban 2. rész

Dr. Folcz Tóbiás – igazgatóhelyettes, NyME Róth Gyula Gyakorló Szakközépiskola

Az Erdészeti Lapok hasábjai másfél évszázadon át folyamatosan nyomon követik a szakoktatás intézményeinek előrehaladását, korszerűsödését. Gyakori beszámolókat olvashatunk a tantárgyi reformokról, a technikai feltételek gyarapodásáról. Ezeket nemegyszer kritikai észrevételek, szakmai viták előzik meg.

Olvashatunk a 15-20 éves álom, a középfokú erdészsképzés rövid életű (1918-1928) megvalósulásáról Vadászterdön, majd Tatán (a vadászterdei szakiskola 1919-ben oda költözött).

Olvashatjuk a cáfolatot a királyhalmi tűzről (1921. május):

>>Tűz Királybalmán.

A napilapoknak az a híre, hogy a Szeged melletti királyhalmi erdő és vadőri iskola leégett és hogy az iskola tanulmányi erdeje is a tűz martalékvá lett, téves értesüléssel alapul. A hírből csak annyi való, hogy távol az iskolától az erdőalajon lényegtelen futó tűz támadt, amelyet csakhamar lokalizáltak. Ez a tűz az erdőben sem okozott számba jöhető kárt.<<

Olvashatunk az első soproni valétálásról (1921. július):

>>Június 10-én délután tartotta meg a bányászati és erdészeti főiskola valetáló ifjúsága a szokásos ballagást Sopronban, hol a még szokatlan felvonulás rengeteg nézőközönséget csalt az utcára.....<<

Olvashatunk az akadémia erőfeszítéséről, amely a mérmőki cím (1901.), majd később a doktori és magántanári címek adományozására (1932.) jogosít.

>>Szabályzat a doktori cím megszerzéséről a m. kir. bánya mérmőki és erdőmérmőki főiskolán<<

>>Magántanári szabályzat a m. kir. bányamérmőki és erdőmérmőki főiskolán<< (1932. február)

Megtudhatjuk, hogy a m. kir. Bányamérmőki és Erdőmérmőki Főiskola 1935-től a budapesti m. kir. József Nádor Műegyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérmőki Kara-ként működik.

Olvashatjuk, hogy a szegény sorsú diákok számára a két háború között Segélyező Egylet tevékenykedik, és a diákmenza kérdése ismét napirendre került.

Közvetlen híradással, vagy a későbbi közleményekből következtetve nyomon követhetjük az iskolák életét a történelem vihariban: a katonahallgatók nehézsége-

it az első világháború idején, a Selmeci Akadémia és a Vadászterdei Szakiskola trianoni menekülését. Megtudhatjuk a II. világháború utáni oktatási átszervezés eredményeit, az erdészeti, bányászati és kohászati felsőoktatás szétválasztását, a technikumok és a szakmunkásképzés kialakítását.

A II. világháborút követő években az oktatással foglalkozó cikkek száma drasztikusan visszaesik, és csak lassan, a diktatúra enyhülésével párhuzamosan gyarapodnak meg ismét. A negyvenes évek végén és az ötvenes évek első felében a közoktatás és vele együtt a középfokú szakoktatás teljes átszervezésre kerül. Ezekről az eseményekről szólnak azok a híradások, amelyek ebben az időben, ebben a témában megjelennek az újságban.

>>Tuskó László: Az erdésztechnikus képzésről (1955. november)

Hazánkban 1950-ben indult meg az erdésztechnikus képzés. Kezdetben csak a Soproni Erdészeti Technikum működött, később azonban a Debreceni Erdészeti Technikum is megnyitotta kapuit. (Ez az intézmény költözött 1955-ben Szegedre. ^{FT})

Az oktatási idő először 3 év volt, 1952. óta azonban már 4 éves oktatási rendszerben folyik a tanítás. Az első négy év alatt végzett technikusokat 1956. nyarán bocsátjuk ki a technikumból.<<

1958 októberében a lap beszámol az Erdőmérmőki Főiskola 150 éves jubileumi ünnepségéről:

>>Új emléktábla díszíti a soproni Erdőmérmőki Főiskola auláját. Domborműve az erdőben rendet teremtő, a termelést irányító mérmőki munkát és a ma erdészének legszebb bivatását, új erdők telepítését ábrázolja. Felirat: 1808 Selmec – Az Erdőmérmőki Főiskola 150 éves – Sopron 1958<<

1962 februárjában olvashatunk arról, hogy az OEE keretein belül létrejött az **Oktatási Bizottság**, amely *>> javaslatot készít az erdőmérmőkök szervezett szakmai továbbképzésére, továbbá a soproni erdészeti technikum keretében fűrész- és lemezipari technikum életre hívására. Szervezi az Egyesület központi szakmai továbbképző előadásait.<<*

1974 májusában Simon László a „Gazdasági szakmunkásképzés továbbfej-

lesztése”-ről ír. Olyan kérdést feszeget, amely túlnyúlik az erdészeti szakképzésen, erre az időre az egész magyar szakképzés problémájává vált, és amelyből még mára sem tudunk teljesen kilábalni:

>>Az erdészeti szakmunkásképzés fő problémája éppen az, hogy nincs kellő összhang a termelés és a képzés szintje között. Miközben az üzemek fokozatosan a komplex gépesítés irányába terelik a műszaki fejlesztésüket, a szakmunkásképzés a technikai szint tekintetében nem képes azt nyomon követni. S bár ez a színvonalbeli különbség az utóbbi évek progresszív oktatáspolitikája következtében meglehetősen viszonylagossá vált, kétségtelen, hogy a gazdálkodásnak a racionalizálásra való törekvését az oktatás további, racionalizációjának is követnie kell.<<

1983-ban a Lap a teljes júliusi számát a 175 éves jubileumát ünneplő Alma Maternek szenteli.

Közben értesülhetünk róla, hogy két újabb iskola képez erdésztechnikusokat: Egerben (ma Mátrafüreden, 1963), majd nem sokkal később Barcson (1978).

1980-ban, majd 1986-ban, évtizedek óta először, élénk és építő vita alakul ki az erdészeti szakképzésről és szakemberellátottságról. A témával foglalkozó szerzők: Bartucz Ferenc, Csesznák Elemér, Gál János, Király Pál, Simon László, Szodfridt István.

A nyolcvanas évek elejétől ismét gyarapodnak a szakoktatással foglalkozó cikkek. Ezekben néhány külső, a szakmai életből megjelenő véleménynyilvánítás mellett többségben az oktatási intézmények maguk számolnak be eredményeikről, fejlődésükről, programjaikról, ünnepeikről. Megjelennek ezek között a diákélet hírei is, találkozók, hagyományokról, versenyekről.

2003. januárban a 120 éves Bedő Albert Szakiskola jubileumáról ír Andrési Pál:

>>Szoboravató Ásotthalmon

Magyarország legidősebb erdészeti középfokú oktatási intézménye közel 120 éve áll a magyar erdészet szolgálatában. A helyszínen felvett jegyzőkönyv szerint 1883. október 10-én Bedő Albert országos főerdőmester átvette az erdőőri szakiskolát Pálffy Ferenc szegedi polgármestertől.

1883. október 14-én Szegedre érkezett I. Ferenc József uralkodó és kísérete, hogy megtekintsék Szeged újjáépítését, valamint egy, a közelben folyó badgyakorla-

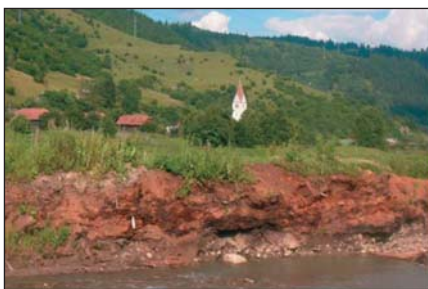
tot. Az utazás harmadik napján, október 16-án a vendégség kirándulást tett Szeged batárába. Ekkor az uralkodó és kísérete egy népiskola után „megtekintette az újonnan épült erdőőri szakiskolát”. A személyes látogatás emlékére a népiskolai iskolaszék elnöke kérvényezte, hogy a batár rész mostantól „Királybalomnak neveztesék”, s a rajta levő intézmény, az erdőőri szakiskola így lett Királybalmi Erdőőri Szakiskola bosszú évitzedekre.<<

2006 novemberében a szegedi erdész-tanulók gyimesi tanulmányútjáról számol be Szabó József:

>>Persze mulattunk is!

Szabott áron (nekünk kedvezményekkel, bisz a faluért dolgozunk) frapáns mulatságban és szabadtéri történe-

lemórában lehet része azoknak a csoportoknak, akik mennek megnézni az ezeréves batárt és a „Rákóczi-várat”<<

2008 márciusában Solymos Rezső vet fel aggodó kérdéseket a bolognai rendszer szerinti két lépcsős erdészeti felsőoktatásról:

>>Az erdőmérnökképzés reformja befejezett tény (?)

A különböző szintű döntések szerint az eddigi okl. erdőmérnökképzés nem folytatható. A döntés előkészítésében és meghozatalában az MTA Erdészeti Bizottsága nem vett részt. A kétszintű erdőmérnökképzést, az erdőmérnöki mesterszak létesítését vitatni már nem valószínű, hogy lehet! Más szak keretei közé való beillesztése nem lehetséges! A szak önállósága nemzetközileg is jellemző. Ezt fenn kell tartani a jövőben is (ha már a jövőben nem lehetséges az eddigiek szerint okl. erdőmérnököket képezni, az erdőmérnöki mester szak az eddigiekhez viszonyítva lényeges tartalmi változást nem jelent).

Az agrártudományi egyetemi karokon (Debrecen, Gyöngyös, Gödöllő), a korábbiakhoz hasonlóan jelenleg is van szűk körű erdészeti oktatás, esetenként erdészeti szakirányként. Ez elősegíti azt, hogy az agrármérnökök a gyakorlatban jó partnerei legyenek az erdőmérnököknek, de semmi esetre sem helyettesíteti az erdőmérnöki mesterszakon történő

képzést. Nem ez a helyzet a BSc szintű képzéssel. Nincs kizárva, hogy más egyetemek a későbbiekben töreksszenek majd erre is.

Indokolt hangsúlyozni azt is, hogy a NYME Erdőmérnöki Karán folytatott okleveles erdőmérnökképzés a jelenben tervezett változtatások nélkül is nagyobb részben megfelelt a jövő követelményeinek. A mesterszak néven újszerűnek „vélt” erdőmérnökképzés gyakorlatilag nem valószínű hogy sokkal többet jelent majd a „névtábla átfestésé”-nél. Az indokolatlan változások szükségtelenek...<<

Nem sokkal később, 2010 novemberében a Nálhik András dékán úrral készült riportból örömmel üdvözlöttük a hírt:

>>...Hogy a legfontosabbat említsem, az elmúlt évben zöld utat kapott a korábbi öt éves, osztatlan erdő-mérnökképzésünk visszaállítása. A bolognai szisztéma a hazai erdőmérnök-képzésben – reméljük végképp – megbukott, és az idén kezdődő tanévtől már csak az osztatlan képzésre vettünk fel hallgatókat. Sőt, az alapképzésre felvételt nyert hallgatóinkat is átvettük az osztatlan képzésre. Kétéves erőfeszítéseink eredménye érett be ezzel.<<

Beszámolóom száraz, de rövid statisztikai adatai előtt, amikor még frissen él gondolataim között a sok héten át tartó gyűjtő munka bemutatathatatlannul gazdag termése és múltat idéző hangulata, nyugodt lelkiismerettel állíthatom, hogy az Erdészeti Lapok 150 éves híradásával hűséges és reális tükröt ad, nemcsak szakmai életünkről, hanem azon belül a szakemberképzés fontosságáról, mindenkorri helyzetéről, történelmi viszonyairól. Kívánom, hogy még legalább ilyen sokáig és legalább ilyen színvonalon teljesíthesse ezt a hivatását. 🌿

Statisztika

150 év alatt **853 cikk** a szakoktatásról!

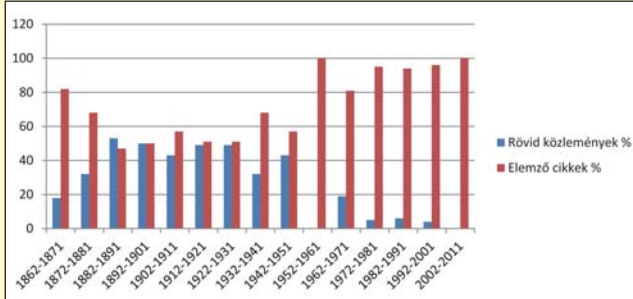
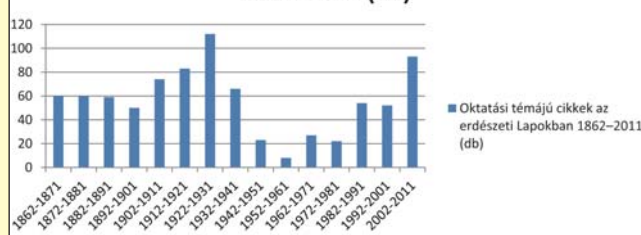
(1862. januártól 2011. decemberig tartó adatfeldolgozás. Nem vettem figyelembe a kilencvenes évektől kezdődően megjelenő híradásokat az er-

dei iskolákról és tanösvényekről, mert ezeknek a nem kevésbé fontos célja elsődlegesen mégsem a szakemberképzés, hanem elsősorban a szakma megismertetése, elfogadtatása társadalmi környezetünkkel.)

A cikkek 30%-a rövid közlemény, hirdetés, tájékoztatás (pl. pályázati kiírás, felhívás iskolai felvételre, hirdetés tanévkezdésről, adományozás).

A cikkek 70%-a leíró, elemző tartalommal is rendelkezik.

Oktatási témájú cikkek az erdészeti Lapokban 1862–2011 (db)

Régi sorsfordító iratok

Dr. Király Pál – erdőmérnök

Dr. Király Pál és Zambó Péter Selmechányán a Kémia Palotában a dokumentumok átadásakor

Selmechányán, az Erdészeti Lapok jubileumi évét lezáró emlékkonferenciát tartottam a legjobb alkalomnak arra, hogy átadjak Egyesületünk elnökének, Zambó Péternek néhány olyan régi iratot, amelyek keletkezésük idején a Lapok szempontjából sorsdöntő fontosságúak voltak.

Ennek keretében átadtam annak az 1873. január 18-án kelt adásvételi szerződésnek két példányát, amelyet egyrészt Divald Adolf és Wagner Károly, mint a Lapok tulajdonosai eladóként kötöttek Egyesületünkkel, s amelynek alapján a Lapok 1873-tól az OEE tulajdonába kerültek. Átadtam a szerződés-példányokhoz tartozó néhány más iratot is, amelyeket a korabeli egyesületi igazgatóválasztmány készített a szerződéskötés előkészítésére.

Átadtam továbbá azt a kis nyolcadéves papírra gépelt levélkét, amellyel 1950. augusztus 30-án az akkori Erdőközpont (az állami erdőgazdaságok középírányító szerve) az Egyesület számára a Lapok megjelenetését betiltotta. Ezzel kapcsolatos az a másik átnyújtott okmány is, amelynek alapján 1952-ben a Mezőgazdasági Kiadó Vállalat „Az Erdő” megjelenetését megindította, illetve a továbbiakban jó ideig folytatta.

Végül átadtam az Egyesület 1869-ből származó, kézírással készült, s Gorove István földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter jóváhagyó záradékával ellátott Alapszabályait. Az okmányt első egyesületi elnökünk, gróf Kegle-

vich Béla írta alá, vörös viasz pecsétjében pedig az OEE neve alatt benyomva látható az alapítás dátuma: 1866. december 9. A Magyar Országos Levéltárban őrzött első példány után ez már a második eddig ismert legrégebbi egyesületi alapszabályzatunk.

Az egyesületi alapszabályoknak is fontos szerepük volt a Lapok megjelenetése szempontjából. Mindkét említett, legrégebbi szabályzat már az első paragrafusában kimondta: „Az Országos Erdészeti Egyesület célja... az erdészeti magyar irodalom előmozdítására közrebatni.” Ez a mondat volt az alapja a Lapok megvásárlásának is, majd a továbbiakban az 1876-ban létrehozott Deák Ferencz Alapítvány kamatából a pompásabbnál pompásabb első szakmonográfiáink megjelenetésének is.

Ismert és kevésbé ismert tények

Az említett okmányok tulajdonképpen nem ismeretlenek a Lapok rendszeres olvasói, különösen az idősebb korosztályok előtt.

Az első okmánycsoportot a szerződéskötés centenáriuma alkalmából ismerttettem „Az Erdő” 1973. évi decemberi számában az 572-574. oldalakon. Megemlékeztem a régi eseményről az „Erdőgazdaság és Faipar” című folyóirat 1974. évi februári számának 13. oldalán is. Mindkét cikkemben méltattam a szerződés jelentőségét mind a Lapok fennmaradása, mind Egyesületünk élete szempontjából; ezt egyébként is szűkebb körben volna most megismételni.

Az Erdőközpont Molnár István vezérigazgató által aláírt betiltó levelét néhai

dr. Madas András örökös tiszteletbeli elnökünk rendelkezésére bocsátottam, aki azt a Lapok történetével foglalkozó dolgozatába be is építette. Madas személyét ez a kis cetli irat közvetlenül érintette, minthogy az említett időpontban ő volt a Lapok felelős szerkesztője. Két évvel később, 1952-ben az volt az újraindítás feltétele, hogy legyen más a Lapok címe is, felelős szerkesztője is. Ezért kapta 1952-ben az immár a Mezőgazdasági Kiadó gondozásába került folyóirat „Az Erdő” címet, szerkesztője pedig Páris János erdőmérnök lett.

Közbevetve: talán nem teljesen érdektelen kis epizód és ez is a Lapok másfél évszázados történetébe tartozik, hogy a régi és az új szerkesztő két jó barát volt; barátságuk gyökere még Sopronba nyúlt vissza. 1944/45-től mindkét szovjet fogságba kerültek.

Páris volt a szerencsésebb, ő a moszkvai hadifogoly postaelosztó központban dolgozott, Madas viszont egy uráli lágerben a Tura folyó mentén fakitermelésen. Páris megkülönböztetett gondot fordított arra, hogy a központon naponta ezrével-tízezzel átözönlő levél-tömegből Madas az otthonról, Sopronból édesanyjától és testvérétől, valamint menyasszonyától, Erzsikétől rendszeresen küldött levelezőlapjait mindig megkapja. S azokra ő is ráírta: üdvözlő P. Jancsi is. Madas sokáig nem is tudta, hogy ez a kis ráfirkantás nem Sopronban, hanem Moszkvában történik.

Én akkor ismertem meg Páris Jánost, ezt a végtelenül tisztességes, de-rűs kedélyű kollégát, amikor már a 60-as éveiben járt, s már „dr.” volt és a

Magyar Tudományos Akadémia tisztviselője, aki ott nagyon sokat segített Egyesületünknek. Annyi rendezvénye soha nem volt az OEE-nek az MTA méltóságát sugárzó pesti székházában, mint az ő ottani munkálkodása idején. Kár lenne, ha ez a tény és az ő neve feledésbe merülne. Sajnálatosan korán meghalt.

Dr. Mihályi Zoltán felbukkanása

„Habent sua fata libelli” – tartották már a régi rómaiak. Ám úgy tűnik, hogy ez a régi igazság olykor olyan más papír régi-ségekre is vonatkozik, mint a most szóban forgó iratot. Íme, a történet.

Egyesületünk százéves történetéről írt könyvem 1967-es megjelenése után nem sokkal, talán 1968-ban megkeresett egy idős úr: dr. Mihályi Zoltán okl. erdőmérnök, aki 1936–1945 között töltötte be az Egyesület titkári – mai terminológia szerint főtitkári – tisztségét, s a hagyományoknak megfelelően szerkesztette az „Erdészeti Lapokat” is. Nevét éppen az egyesülettörténet kapcsán, de a szakirodalomból is jól ismertem, tevékenységét nagyra becsültem, de személyesen addig soha nem volt szerencsém vele találkozni. Azt sem tudtam, hogy él-e, hal-e.

Bevallom, némi feszélyezettséggel néztem a megbeszélte találkozót. Arra számítottam ugyanis, hogy most fog következni a könyvemmel kapcsolatos kritika második felvonása, mégpedig a múltat képviselő idősebb generáció részéről. Az első, izzasztó felvonás már lezajlott a nyomdába adás előtt, amikor is a kéziratot sokszorosítva megkapta minden elnökségi tag tanulmányozásra és észrevételzésre, majd az ennek szentelt elnök-

segi ülésen a véleményét elmondhatta.

Márpedig az elnökségben olyan – enyhe kifejezéssel is erősen baloldali – személyek ültek, mint Földes László, Keresztesi Béla, Kocsárdy Károly és hasonló kemény elvtársak. Volt nagy csihi-puhi, de végül is Madas András segítségével néhány karcolással megúsztam azt a menetet.

Kritikára viszont jobbról is számíthatam. Hiszen az Egyesület életének addigi 80%-a az 1945-ös rendszerváltás előtti időre esett, mégpedig a legeredményesebb korszak. 1964-65-ben azonban olyan időkötet élünk, hogy csínján kellett bánni akár a ferenczjózsefi, még inkább a két világháború közötti korszak eredményeit méltányoló mondatokkal, bizonyos arisztokratikus nevek emlegetésével. „A történetírás a politika szolgálóleánya” – mondják olykor maguk a történészek. „Elvárások” azonban nemcsak balról, de joggal jobbról is voltak munkámmal szemben. Kényes feladat volt.

Nagy meglepetésemre azonban találkozásunkkor dr. Mihályi Zoltán úr kritika helyett szinte könnyekig meghatva melegen rázta a kezemet, elismeréssel méltatta művemet, s hálás köszönetét mondott, j amiért egyesületi munkásságát úgy értékeltem abban, ahogyan az ma is olvasható a 186-187., a 215-216. és részben a 252. és 259. oldalakon. Mivel a könyv ma már, 45 év után viszonylag nehezen elérhető, illusztrációképpen idézek ezzel kapcsolatban két mondatot a 187. oldalról.

„Dr. Mihályi Zoltán személye testesítette meg az Egyesület arisztokratikus vezetésében a tiszta szakmaiságot, a szerényebb anyagi helyzetű, de az er-

dőert és az erdészeti tudományokért szívet-lélekkel lelkesedő magyar erdőmérnöki kart. Egyénisége erőt és reményt sugárzó színfoltja ennek a sivár, finansziális korszaknak.”

Beszélgetésünk során kiderült: bár az Egyesület háború utáni talpraállításában még meghatározó szerepe volt, s megszervezte az első vándorgyűlést is (Szeged, 1949.), már csak hivatalvezetőként működhetett. 1950-től pedig, mint „rég” értelmiséginek, rengeteg szekatúrában, megaláztatásban, oldalba rúgásban volt része, mígnem 1954-ben végleg eltávolították abból a szervezetből és szakmából, amelyre az életét tette fel. Ekkor már könyvtári fordítóként kereste nem túlságosan nagyra kanyarított kenyerét, mivel kiválóan bírta a német és az angol nyelvet. Elűzetéséből kivette a részét az MTESZ korabeli apparátusvezetője mellett egy-két akkoriban feltört derék kollégánk is, akiknek a szerepe mindmáig homályos pl. a régi, Alkotmány utcai székházunk elvesztésében is.

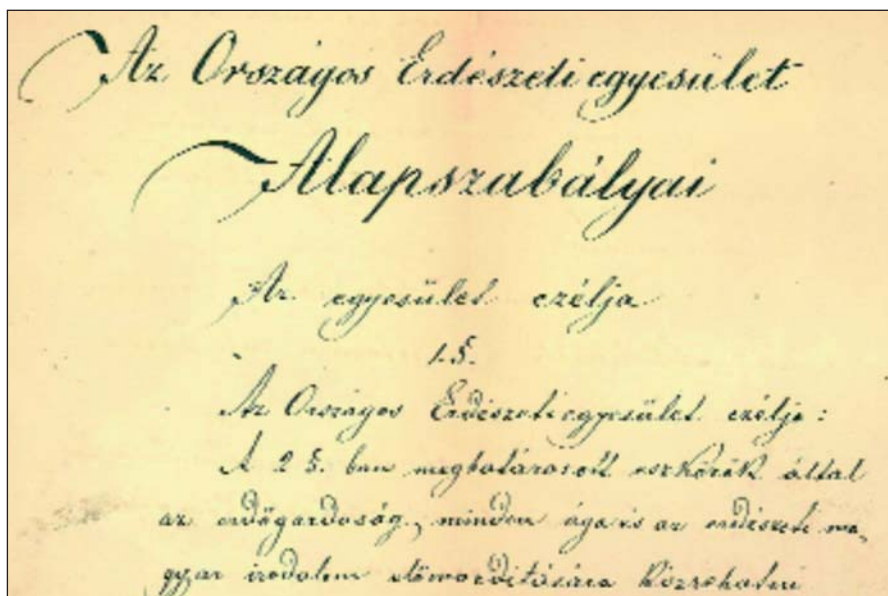
Archívumkezelés az 1950-es években

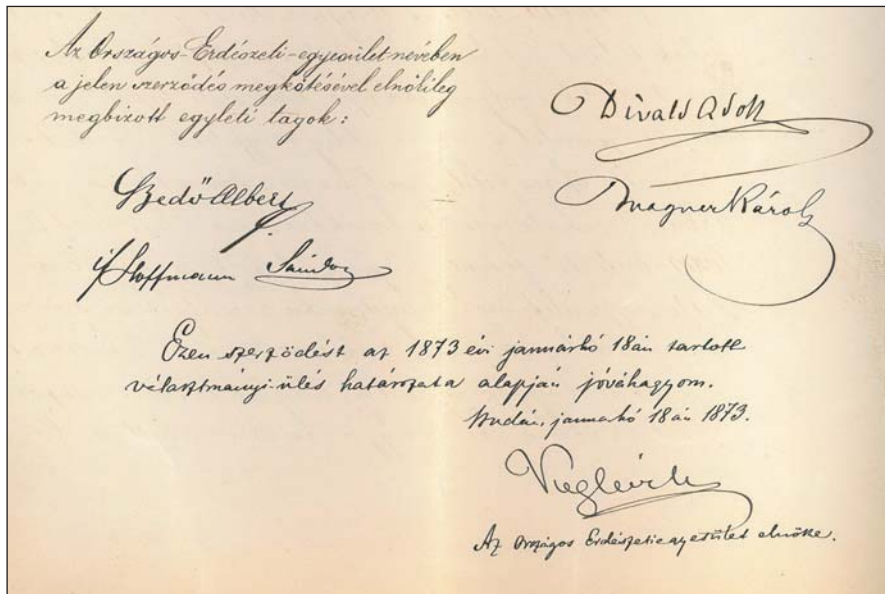
A sok-sok keserűség után Mihályi Zoltán számára hatalmas elégtételt jelentett az a pozitív méltatás, ami tevékenységével kapcsolatban a centenáriumi kötetben megjelent. Beszélgetésünk vége felé Zoli bácsi elővett az aktatáskájából több iratot, s kb. a következő szavakkal adta át számomra:

„Kedves Pali, ezeket a fontos egyesületi okmányokat kimentettem a pusztulásból és eddig megőriztem. Most átadom Neked, mert már tudom, hogy jó kezekbe adom. Őrizd őket tovább mindaddig, amíg úgy nem érzed, hogy már Te is biztos, jó kezekbe adhatod tovább őket megőrzésre.”

Kiderült, hogy még az Egyesület titkárságán tevékenykedett, amikor is tanúja volt, hogy az akkori adminisztratív személyzet az Egyesület megőrzött, s még az Alkotmány utcai székházból is kimentett 19. századbéli, 20. század eleji archív iratanyagát időről időre a papírkosárba ürítette, csak azért, hogy a tárolásukhoz használt régi, erős karton vagy vászonkarton iratgyűjtőket, doszsiékat felhasználhassa. Ezt látva, Zoli bácsi magához vette az általa jól ismert legfontosabb okmányokat.

Megjegyzem, ezeknek egy részét, mégpedig a régi székházzal kapcsolatosakat már korábban átadtam Káldy József elnök úrnak, s az Egyesület azokat fel is használta, amikor megindította az

eljárást a székház visszaszerzésére iránnyal.

Az iratkezelés mikéntjével kapcsolatban Mihályi Zoltán által elmondottakat magam is megerősíthetem személyes tapasztalataim alapján. 1958-tól kezdve mondhatni havi rendszerességgel jártam az Erdei Vasutak Szakosztályának tagjaként az Egyesület Szabadság téri helyiségeibe, az egykori Tözsdepalotába. S ott magam is láthattam még ilyen régi-dosszié üritéseket. Fiataltól, 26-28 éves vidéki legénykeként azonban nem mertem szólni, hogy én még szívesen válogatnék ki egyet s mást azokból a régi iratokból. Pár év múlva jól jöttek volna az egyesülettörténet-íráshoz, de addigra már elfogytak. Azok közül, akik akkor közel voltak a tűzhöz, s talán közbeléphettek volna, ma már senki sincs életben.

Az archív iratanyagok, régi térképek stb. – amelyek fontos alkotóelemei a „nemzet információs vagyónának” ilyen hajmeresztő kezelése egyébként akkoriban, a rákosista időkben, egyáltalán nem volt egyedi jelenség. Hanem éppen ellenkezőleg: nagyon is elterjedt. A hozzám hasonló idős kollégák nem egy és nem két esetet tudnának felidézni régi környezetükből, emlékeikből, irattárakból hulladékgyűjtő telepekre szállításáról, térképek eltűzéséről, régi üzemtervek elkallódásáról stb. Saját gyarlóságunknak éppúgy szerepe volt ebben, mint „A múltat végképp eltöröljük” jelszó megvalósításának.

Én azonban remélem, hogy 2012-ben nem így kezelik egyesületi archívumokat és átadtam elnökünknek biztos, jó kezekbe az okmányokat.

Ki volt Mihályi Zoltán?

Befejezésül megragadom az alkalmat, hogy a rendelkezésemre álló adatok alapján közreadjam dr. Mihályi /Mayer/ Zoltán életrajzának vázlatát, úgyis, mint a 150 éves Lapok egyik egykori felelős szerkesztőjét. Nem sok szó esett róla az elmúlt évtizedekben, de a jubileumi évben sem, amint nem sok szó esett Hoffmann-Horváth Sándorról, Bund Károlyról, Czillinger Jánosról és Biró Zoltánról sem.

Tamásiban született 1896. március 8-án Mayer Gyula főerdész és Csepánovszky Mária gyermekeként. Mindig büszke volt dunántúli származására. A gimnázium elvégzése után 1914-ben iratkozott be a selmeci Bányászati és Erdészeti Főiskola Erdőmérnöki Karára. 1915 nyarán azonban be kellett vonulnia katonának, s a cs. és kir. 44. gyalogezred katonájaként harcolt a világháború végéig. Ezért oklevelét csak 1921-ben tudta megszerezni, immár Sopronban.

Ezt követően 1927-ig Hohenlohe herceg somogyzobi erdőbirtokán dolgozott. Közben megnősült: Mészáros Margittal kötött házasságából 1925-ben született Erika nevű leánya, aki azután 1961-ben szerzett erdőmérnöki oklevelet Sopronban.

Miután tapasztalatokat szerzett a gyakorlati erdőgazdálkodásban, tanársegédnek nevezték ki a soproni Erdőmérnöki Karon, ahol „dr. tech.” címet szerzett és a tudományos pályára készült. Publikációinak egész sora jelent meg a Lapokban és külföldi szaklapokban is. A magyarországi II. Erdészeti Világkongresszus és a IUFRO IX. kongresszusának előkészítésében-lebonyolításában végzett kimagasló szervező

munkája alapján azonban 1936-ban az OEE titkárává választották.

1939-ben átvette az Erdészeti Lapok szerkesztését is. Titkári tevékenységére vonatkozóan ismét utalok az említett könyvrészletekre, megtoldva azzal, hogy legkiemelkedőbb, legmaradandóbb produkciója volt azokban az években az 1943-ban Egyesületünk által megjelentetett kétkötetes „Erdészeti Zsebnaptár”.

Alkotó munkásságát derékba törte az a körülmény, hogy 1944 májusában ismét be kellett vonulnia katonai szolgálatra. A közvetlen frontszolgálatot ezúttal elkerülte, de Nyugatra telepítet alakulatával 1945 áprilisában amerikai hadifogságba került. Csak 1944 novemberében tudott hazatérni. Itthon az igazolásának megtörténte után azonnal kézbe vette a jószerével csak de jure, jogilag létező Egyesületünk újjászervezését.

Ez volt az az időszak, amikor Rajk László belügyminisztersége alatt az 1945-ös rendszerváltás előtt mintegy 72 ezer szervezetet számláló civil szférát nemhogy megtizedelték, hanem egyes-egyesen tízezerrel számolták fel a régi egyesületeket. Mihályi Zoltánnak egy kis ügyeskedéssel sikerült elérnie az egyesületi alapszabályok belügyminisztériumi jóváhagyását.

Még megszervezte az 1948. márciusi vezetőségválasztó közgyűlést, de ekkor már, mint régi egyesületi alkalmazottnak, kifelé állt a szekérrúdja az OEE-ből. Mivel az Egyesület számára is az MTESZ-be történő belépés volt az előremenekülés útja a betiltás elől, szerepét a szövetség által az egyleti apparátus élére állított un. szervező titkár vette át, aki amolyan politikai biztos szerepét töltötte be azokban az időkben.

Mihályi Zoltán, amint már említettük, egy ideig még irodavezetőként tevékenykedett az Egyesületben, de főállásban már 1948. július 12-től a Budapesti Áll. Erdőigazgatóság állományába tartozott. Onnan 1949 januárjában az Erdőközpontba került, ahol erdészeti dokumentációval foglalkozott. 1950. szeptember 1-jével az Országos Mezőgazdasági Dokumentációs Központ dolgozója lett, majd az akkor megszervezett Országos Mezőgazdasági Könyvtár tud. főmunkatársa. 1957 végével vonult nyugállományba, de ezt követően még évekig dolgozott az Akadémiai Kiadó külső munkatársaként, mint német és angol fordító. Rövid szenvedés után 1970. szeptember 25-én hunyt el. Hamvait a Farkasréti temetőben helyezték végső nyugalomra. 🌿

Gyökerek és lombok, 8. kötet

A kötet, amelyet a kezében tart az olvasó, a múltról szól. Olyan emberekről, akik az erdészpályát választották hivatásul, s noha néhányan többé-kevésbé elsodródtak az erdőtől, szívük mélyén erdészek maradtak.

A gondolatot, hogy az életutakat videoszalagra rögzítsük, Bánó László erdőmérnök sugallta immár több mint két évtizede. Köszönet illeti a felvételek kezdetén segítő Szentendrey Géza, és a mindvégig kitartó Szabados Katalin munkáját. Azóta sokasodnak a polcon az önkéntes vallomások a szülőföldről, a hazáról, a pályáról, az alma materről. Több, mint száz van már belőlük.

A munka kezdete óta sokan távoztak az élők sorából. A videoszalagra felvett életutakból azonban mozaikszerűen, összeállíthatjuk a 20. század magyar erdészettörténetének azokat az emberi vonatkozásait, amelyekről nemigen olvashatunk az eddig megjelent kiadványokban. A szereplők vallomása olyan részletekkel egészíti ki a tudományos történelemírás alkotóelemeit, amelyek kötőanyagként rögzítik azt egységes egészzé.

A Gyökerek és lombok életrajzsorozat az embert állította középpontba. Az embert, aki az individuum belső rezdülései-

nek feltárásával teszi teljessé az erdészpályán töltött évtizedek alakította szakmatörténelmet. A múlt tudományos leírása mindig a tényszerű bizonyítékokra támaszkodó események láncolatából építkezik. Ám a valóság részleteiből írt történelmet az ember, a közösség tetteinek sorozata alkotja, sokszor figyelmen kívül hagyva a szereplők döntésének lelkiismereti okait.

Csínján kell tehát bánnunk a résztvevők sommás megítélésével egy-egy esemény kapcsán. A minősítő jelzőkkel különösképpen. Az események mi-értje és hogyanja, az ember döntését meghatározó motiváció ismerete nélkül könnyen helytelen útra tévelyedhetünk. A kötet az emberről szól. A mindenkor emlékezők főként magukról beszélnek. Nézzé el ezért a kedves Olvasó a szereplőknek az olykor hangsúlyos egyes szám első személyt. Próbálja meg a lehetetlent, és tegyen úgy olvasás közben, mintha a szereplők életét élné. Így elkerülhető az igazságtalan kritika és az olvasmányélmény is bensőségesebb lehet.

A kötetben szereplők: Király Lajos, Draskóczy József, Csanády Etele, Adamovich László, Andor József, Ván László, Kondor Endre, Jacsman János, Nagy László, Apt Kamill.

Pápai Gábor

Mesélnek a fák

Az NymE-ERFARÉT Nonprofit Kft. kiadásában a közelmúltban jelent meg Molnár Sándor, Répay Dorottya és Börcsök Zoltán: Mesélnek a fák című könyve.

A 85 színes fotóval és 80 rajzos illusztrációval ellátott 21 mese látványosan és érzelmeinkre is hatva ismerteti a legfontosabb fafajtaikat.

A Dr. Börcsök Zoltán biológus által készített művészi felvételek az élőfák mellett bemutatják az egyes fák leveleit, terméseit, sőt az adott fajfából készíthető fatárgyakat is. A fajfa-bemutató oldalak rövid szöveges ismertetői egy-egy játékos versrészlettel is kiegészültek.

A mesék világába visznek bennünket Répay Dorottya művészhallgató szemet-lelket gyönyörködtető illusztrációi. A vidám, játékos vízfestmények nagyban hozzásegítik a gyermekeket a mesék elképzeléséhez.

A mesék szerzője, a faanyagtudomány ismert professzora, Dr. Molnár Sándor a soproni könyvbemutatón elmondta, hogy a kötet összeállítását, megírását két esemény motiválta. Az első: meglátogatta gyermekorvos lányát a munkahelyén az egyik legnagyobb fővárosi kórházban, ahol a váróterem örömteli módon gyermekrajzokkal volt díszítve. A sok-sok rajzon autók,

motorok száguldoztak, tankok, ágyúk lövöldöztek. A fák és virágok pedig csak egy-két rajzon szerénykedtek. Mi is egytörtünk a professzorral: itt valami baj van...

A második érzelmi inspiráció egyszerűbb: megszületett a professzor 6. unokája. Ennyi unoka pedig már megérdemel egy mesekönyvet!

Miről is mesélnek a fák? Mind a 21 fa beszél magáról, információkat ad az olvasónak. Ezen kívül elmond egy-egy mesés történetet, ami az adott helyszínhez vagy a fához kötődik. Így megismerkedhetünk a Károlyi grófok híres platánfájának történetével a füzérradványi kastélyparkban, a IV. Béla királyt elrejtő felső-mocsoládi óriás hárssal, vagy a hédervári Árpád-tölgy meséjében a magyarok sorsdöntő

pozsonyi csatájával. A mesék elvisznek bennünket a Szent Anna-tó melletti Mohos-láphoz, az ország közepére Pusztavacsra, vagy a kapuvári égererdőbe is.

A könyvben szerencsésen és játékosan ötvöződik az erdők, a fák, a teljes élővilág szeretete, történelmünk néhány epizódjával és igazi mesebeli csodákkal.

A könyv legfontosabb célkitűzését idézzük a szerzők előszavából: „Soha ne feledjétek: a fák a mi legigazibb barátaink és segítőtársaink! A barátaitokat pedig név szerint kell, hogy ismerjétek!”

A könyv tehát hasznosan segítheti az 5-12 éves gyermekeknek a fák megismerését és megszeretését.

Farkas Péter

Kalandozás a Lapok forrásvidékén I.

Apatóczy István – erdésztechnikus

Szaklapunk idei 150 éves jubileuma alkalmából, számosan felidéztek a vele kapcsolatos fő történelmi, szakma- és sajtótörténeti érdekességeket. Felidéztek jelentős eredményekkel kitűnt, esetenként kimagasló szakpolitikai pályát bejárt erdészek alakját is.

– És, mi volt előtte? - tehetné fel bárki a gyerekesnek tűnő kérdést, de feltehetné a szakmai, sajtótörténelmi múltunkat nem kifejezetten fél, vagy teljes évszázadokban mérő kíváncsi is (de mégis, akár 250 évre visszagondolva, helyesen, mint azt Rumpf János tette a 2012. júniusi Lapok 188. oldalán – utalva januári tévedésekre, és példás pályáéveire is).

A kezdeti kis csörgedező kérdések, ösztönző csermelyek, lelkesítő patakok, amelyekből megállíthatatlan sodrású folyamra (számtalan évfolyammá) duzzadt az írásos szakmatörténetünk, ott rejlenek a sárguló gyűjteményi Lapok kevésbé látogatott oldalain is (levelek, közlemények, stb.). Tegyük egy tanulságos időutazást közöttük! Kezdjük a kötelességtudó reál tanár felvetésének fogadtatásával.

„Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányától

Tekintetes Scherffel Róbert reál tanár úrnak

Segervár*

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmánya oct. 1-jén tartott ülésében tárgyalás alá vévén a t. tanár úrnak Egyesületünkhöz küldött tisztelt levelét s ezzel kapcsolatban hazánk szép jövővel bír, de fájdalom, sok helyen gondatlanul kezelt és elhagyott állapotban levő erdeink ügyében tett indítványát, ez okból a t. tanár úrnak honfias ajánlatát, önzés nélküli szolgálatkészségét meglelégedéssel értette meg.

De az elismerésre méltó indítványt a választmány bármennyire méltányolja, bármennyire óhajja, hogy maga részéről a gazdasági üzlet azon fontos ágának is az indítvány értelmében is lendületet adhasson, ki kell nyilatkoztatnia, hogy a kivitelre nézve Egyesületünk nem bír elégséges eszközökkel és körülményeink sem kedvezők.

Ami a fiókegyeletet illeti, azt a gazdasági egyesület erdészeti szakosztálya képviseli és pótolja. Az indítványozott folyóirat megindítására Egyesületünknek nincs tőkéje, azzal pedig, hogy részvény útján lehessen azt fenntartani, nem lévén hazánkban e szaknak magyar irodalma, sem olvasóközönsége, nem merjük magunkat bízgatni.

Egy ilyen vállalat, melynek célja az erdészeti ismeretek terjesztése, ügybarátok szerzése, kezdetben minden szükségessége mellett is csak nagy áldozat mellett állhatna meg. A mai időkben a sok szükség az áldozatkészséget jóformán kifárasztotta. Azonban a választmány nagy köszönettel venné, ha a t. tanár úr, vagy szaktársai korszerű erdészeti értekezéseket küldenének Egyesületünkhöz, melyek elfogadására az egyesület évkönyve mindig nyitva áll, vagy ha úgy tetszik, azoknak hírlap utjánai közzétételét az egyesület egész készséggel kieszközölni ígéri.

Kolosvár, okt. 4-én, 1860.

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányától.

Id. gr. Bethlen János, m.p. hely. elnök
Nagy János, titoknok, m.p. 28”

(E.L. 1862. január)

Nem ennyire lelkes a következő sorok írója, és a véleményezője sem, akik a magyar szaktudás elégtelenségét cifrálják, de azért 'reménylik' „a magyarok általában túlnyomó gyakorlati esze” jótékony hatását.

„...*) Most arról beszélnek, hogy a magyar gazdasági egyesület Pesten erdészeti osztályt akar alakítani **). Ki fog ebbe belépni? Természetesen csak magyarok, miután ezek az idegen elemet mindenütt kizárni törekuszenek. Léteznek-e azonban magyar erdészek? Azaz olyanok, kik képesek az erdészeti érdekeket a földbirtokosok irányában úgy képviselni, hogy ezek azokról helyes fogalmat nyerjenek? E kérdésre csak nemmel lehet felelnünk, mert amily kevéssé biztosítja egy fecske megjelenése a tavaszt, ép oly kevéssé fogja azon kevés elszórva élő magyar nemzetiségű erdőgazda az erdészeti notabilitásokat képviselhetni. Magyarország erdőgazdái közül ugyan igen derék erőkre akadunk, ezek azonban csupa idegenekből állanak, kik mint olyanok rossz szemmel nézetnek.

Reményijük azonban, hogy a magyarok általában túlnyomó gyakorlati esze e részben is érvényre fog vergődni, s hogy sok külföldi itt működő erdésztiszt aggodalma nem fog teljesülni.

...

*) Mi úgy tudjuk, hogy már régen megvan.

**)Már megint bele kell szólanom. Hát ha az a kevés gyöngye eszű magyar erdész tagjává válik az egyesületnek, a sok lángész mind utána indul? – az ő kedvükért még magyarul is megtanul? Ezt már csakugyan soha se hittük volna! Különben igaz, hogy a lángész szeszélyes ötletekben bővelkedni szokott.”

(E.L. 1862. február)

Azt azonban, hogy nem a méltatlankodás, az oktalan becsmérés a követendő út, példázza a következő „álladalmi” leirat.

„Az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület f. é. április 23-kán tartott igazg. választmányi ülésének jegyzőkönyvéből.

Kedves kötelességünknek tartjuk a következőket olvasóink örömdetes tudomására a „Gazdasági Lapok”-ból átvenni: « VI. Fölolvastott a nm. Helytartó Tanács f.é. mart. 27-én 6099 sz. a. következő leirata:

Midőn ezen királyi Helytartó Tanács, azon meleg óhajattól indítatva, hogy a hazai erdészeti sok részben észrevett hanyatlása megóvatassék, s czélszerű ápolás által az ország közigazdasági fontos érdekeinek megfelelő emelkedést nyerjen, – az erre vezető módok közt, az e hazában született, ennek birtok viszonyait, népszokásait s nyelvét alaposan ismerő erdészeti szakértő egyének számának gyarapítását, különös figyelemre méltónak találta; nem késett ez okból erre nézve az erdészeti vizsgák életbeléptetése által oly kinézéssel alkalmat nyújtani, hogy az álladalm, közalapítványok s magánosok nagy erdőtesteiben levő erdészeti állomásokra alkalmas és szakavatott egyéneket teljes biztossággal lehessen választani.

...

Miután azonban e hazában eddig magyar erdészeti tanodák nem léte miatt az e szakban való elméleti kiképzés főleg a magán úton tanulmányozás által lenne megszerezhető, ennek mel-

* Így! – A szerző.

lőzhetetlen segédeszközét pedig az illetők csak alaposan kidolgozott s a hazai erdészeti viszonyokhoz alkalmazott erdészeti tan- és kézikönyvekben találhatják, nem kevés megnyugvással értesült ezen királyi Helytartó Tanács az Egyesület felterjesztéséből, hogy az ezen könyvekre kitűzött pályadíjak következtében beküldött munkákból mielőbb alkalmas és célznak megfelelő kiadások fogják az illetők képezését elősegíteni. Mivel azonban az erdészeti államvizsgák reménylhetőleg nem sokára leendő bekövetkezése miatt, e munkák becsét a mielőbbi megjelenés kétszerezendi, hazafi bizalommal hívja fel ezen királyi Helytartó Tanács az Egyesületet ...⁶

(E.L. 1862. június)

Aki pedig már azokban az években is felelős erdőgazdaként igyekezett szakismeretre szert tenni, szakszerűsége törekedni, így írt (El kell mondanom, hogy egyik, jelenleg is pilisi kollégám, aki lényegében a közlővel azonos családnevű – 2011-ben az Év Erdésze a Parkerdő Zrt.-nél – utána nézett a cikkíró kilétének. Elmondása szerint, erdőbirtokos volt Felvidéken, majd soproni főispánként is találkozott a személyével. A Draskóczy/czi név csengése nem idegen mostanság, sem Sopronban, sem Tolnában pl.).

„Néhány szó az erdei gazdaság érdekében.

Divald Adolf úrnak a 'Gazdasági Lapok' 17. és 18. számaiban* megjelent, nagy szakavatottsággal és tárgyismerettel írott cikkei, míg, hitünk szerint, biztos előhírnökei eddig, fájdalom, pangásban volt erdészeti állapotunk jobbra fordultának, kedves alkalmul szolgálhatnak együttal ezen tárgyban felszólalni. Célja közleményünknek: fennálló bajainkra utalni, más oldalról pedig bizonyítása annak, miszerint vagyunk elegenden erdőtulajdonosok a hazában, kik érdekeltségük és a gazdaság ezen ága iránti előszeretetünk folytán ez ügyet figyelemmel kísérjük és ahhoz ragaszkodással viseltetünk, kik belátjuk, hogy nem ott áll hazai erdészeti ügye, hol azt látni szeretnők, és akik óhajtanánk buzgó napszamosai lenni hazai erdészeti ügyünk jobbra fordultának, a hogyan és a miként iránt a szakavatottaktól tanulni készek levén.

Elismert szomorító tény, hogy míg a mezői gazdaság terén főleg az utolsó évek alatt bámulatos haladást és előme-

netelt mutathat fel hazánk, addig erdészeti viszonyaink egy lépéssel sem mentek előbbre, sőt állítani merjük: rosszabbra fordultak.

...

Nem veszjük szem elől azt, hogy vannak e hazában kiterjedt nagy erdőterületek, melyek kincstári vagy nagy uradalmak birtokához tartozván, lehetőleg szélszerűbb kezelésben részesülnek, ...

...

Nem elegendő azonban, a nemzeti közvagyon állásának szempontjából, a nagy erdőterületeket kielégítő kezelés alatt tudnunk, hanem szükséges elkerülhetetlenül, hogy a kisebb birtokosok tulajdonához tartozó erdők felé is forduljon a közfigyelem, mert éppen ezek vannak aggasztó karban, elannyira, hogy ha ezek kezelése jobb fordulatot nem vesz, nem megvetendő részén hazánk földjének évek múlva csak sarjadzni képtelen száraz fa-törzsök fogják mutatni azt, hogy e rész valaha erdő volt. E tekintetben – csak valljuk be az igazat minden szépítgetés nélkül – a baj felismerése: a javulás első feltétele.

...

Létezik évek óta hazánkban a német erdészegylet; közlő régóta áll tagjai sorában; gyűléseiben és kellemes kirándulásaiban ugyan még részt nem vett, évi közleményeit azonban olvasta, de azt nem sikerült feltalálni azokban, amit keresett.

A legélenkebb örömmel, rokonszenvvel üdvözlöttük az Erdész Lapok megjelenését, melyeknek minden füzetében sok tanulságost tartalmaz; nem is lehet ezen hazafiúi vállalatról, illetőleg hazai erdészeti ügyének hozott áldozatról, másként, mint osztatlan elismeréssel és méltánnyalattal szólnunk.

...

tehát legyen hazai szaklap segítségével a birtokosnak. Hazafiúi bizalommal azon kérést intézzük erdész Capacitásainkhoz, legyenek szívesek oktatva tanítva közreműködni; hitünk szerint sok gyakorlati hasznót fognak eszközölni, és a leghálásabb elismerést aratni ez úton.

...

Végül szabadjon, Divald Adolf úrnak tanulságos cikkeihez visszatérvén,

midőn annak indító okait kalapot emelve méltányoljuk, véleményét pedig szívesen osztjuk, kiemelni azon javaslatot, mely legélenkebben ragadja meg figyelmünket.

Hidjék el önök tisztelt házallak, kik erdészeti emelése érdekében mint buzgó és avatott úttörők viszik előre a haladás zászlóját, érezzük mi erdőbirtokosok a hiányokat, akarunk is javítani azokon, de hogyan? Rendes és okos szerű üzletterv nélkül biztos előre haladás helyett, csak tapogatózás lesz az eredmény; s azért örömmel köszöntjük

az eszmét, mely javaslatba hozza: a Magyar Gazdasági Egyesület erdészeti szakosztálya által, szakképzett, vezénylő, rendező erdei tisztviselők alkalmazását, kik az erdőtulajdonosok felkérésére és költségére a hazában utazásokat tevének, az illetők erdeiben megtegyék a szükséges méréseket, becsléseket; az erdő talaja, fekvése, az utánnövés, az éghajlati és helyi viszonyok számbavételével az erdei gazdaság rendezése iránt a kellő utasítást megadják, az üzlettervet elkészítsék, és e szerint szabják meg a kezelő erdőszők teendőit, kötelességeit.

...

Draskóczy Gyula.

„Draskóczy Gyula úrnak tiszteletünket!” – kezdte válaszát a szerkesztő, majd számos részletre kitérve, így fejezte be: „Legyen szabad végül még egy megjegyzést tennem. Draskóczy Gyula úr fent idézett igen becses cikkében mezőgazdaságunkat illetőleg egyebek közt azt mondja: „nem féltjük e részben fajunkat, ha díszruhánkról lefoszlanak is az ékszerek, kenyere lesz a magyarnak mindég.

Nekünk pedig teljes meggyőződésünk, hogy adjon Isten sok erdőbirtokost a hazának, ki oly komoly szándékot, oly tiszta s mély felfogást tanúsítson erdészeti ügyében, mint Draskóczy Gyula úr, és valóban erdeink nem sokára berendezve, körülményeinkhez képest okszerűen fognak kezeltetni és a nemzet valamint magánosok jólétét, gazdagságát hatalmasan gyarapítani, sőt örömmel fognánk magyar birtokosainknak és szaktársainknak nem sokára, magyar könyveket nevezhetni és ajánlhatni, melyekben mindent föllehetnének, ami viszonyainknak megfelel, anélkül, hogy azt idegen nyelven írt halmaikból kiokoskodni kénytelenítettének.

Erdődi Adolf 1862. szeptember”

(Folytatjuk)

Honlapjaink:

www.oec.hu

www.erdeszetilapok.hu

www.vandorgyules.hu

* Erdészeti Lapok VII. füzet

Egy kis forwarder története

Tulajdonképpen két dolog inspirált jelen rövid cikk megírására.

Egyrészt Wágner Tibor kollégám elmúlt években megjelent fényképes, több évtizedes visszaemlékezései; másrészt az Erdészeti Lapok ez évi májusi számában megjelent *Gépet az erdőböz* című cikke.

Ez utóbbi az általam kis forwardernek nevezett gépek hazai bemutatását írja le. Szerénytelenség nélkül állíthatom, hogy az első kis forwardert 1973-ban Zalában hoztuk létre. Ezt az általam nagyrabecsült dr. Szepesi László, az ERTI gépesítési szakembere állapította meg a helyszíni bemutatón. Láncaltapas kis forwarderünket kisfilmen is rögzítette, talán fellelhető az Intézet archívumában. Az, hogy 2011-ben, 38 év után Alstor és Entracon kis forwardereket mutattak be a Pilisben, talán igazolta korai elképzelésemet a kis forwarderek előhasználati létjogosultságát illetően. De nézzük a régmúlt történetet!

A 70-es években és még jó ideig az előhasználatokban kitermelt faanyag közelítésének kizárólagos „eszköze” országosan a fogat volt. Akkor, mint fiatal lelkes gépesítési előadó kerestem a közelítés gépi megoldásának lehetőségét. Könnyű volt belátni, hogy a feladat eszköze egy kis méretű, erős és beszerezhető erőgép lehet. Így jutottam el egy bolgár gyártmányú, nálunk szőlőművelő traktorként forgalmazott TL-30 jelű láncaltapas erőgéphez. Ezt az erőgépet a kecskeméti erdőgazdaság használta akkor rotációs kapával szerelve, erdőművelésben, sorközi ápolásra.

1971 őszén a kecskemétiektől kipróbálásra kölcsönkértünk egy traktort kísérleti céllal. Műszaki erdőszetünk javí-

tóműhelyében egy „Boggi” futóműves utánfutót alakítottunk ki ERTI fogatos közelítő kerékpár felhasználásával.

A közel másfél hónapos kísérlet alatt két tényező tisztázódott. Az egyik a traktor kiváló terepjáró képességével párosult kedvező vonóereje, a másik az utánfutó igen kedvező talajkopírozó (akadályfelező) tulajdonsága. A vonóerőt illetően emlékszem egy esetre. Megsüllyedt egy Csepel-350 típusú közúti tehergépkocsi az erdőben faanyag-szállításban. Kis láncaltapas traktorunkat küldték oda mentésre. Odaérvén a Csepelhez, annak sofőrje azt mondta: „mit akar ezzel a vacakkal?” „Na csak kössön rám” és kihúzta a megrakott teherautót az emberek ámulatára. A 23 mázsás önsúlyú láncaltapas traktor 1500 kg vonóerőt (akkor még kilóban számoltuk) képes leadni. Ez azonos egy MTZ-50-es traktor vonóerejével.

A próbaüzem után 1972-ben beszerztünk egy TL-45 típusjelű láncaltapas traktort hasonló méretekkel (1000 mm szélesség, 3130 mm hosszúság és 1920 mm magasság) és 45 LE motorteljesítménnyel. (A traktornak létezett 1250 mm széles változata is, de ez nem került hazai forgalmazásra.)

Most már saját traktorunkkal folytattuk a kísérletezést úgy, hogy a traktor utánfutójaként faszánkót, ún. csúszkót használtunk. A fel-leterhelés kézzel történt rövid választékban.

További célom a kézi (2-3 fős) fel-leterhelés kiváltása és egy kis forwarder-kiakítás volt. A traktorhoz elővettük a jól bevált boggis utánfutót, és elől annak alvázára egy 3 tm-es hidraulikus darut szereltünk fel. A daru egy UNHZ-500 típusjelű vontatott trágya-rakodógépből alakítottuk át. A daruhoz rotátort szereltünk és famarkolót gyártottunk. Az alváz a daru mögött rácsos homlokfalat is kapott.

A traktorfülkére védőkeretet, a traktorra pedig tolólapot gyártottunk és szereltünk fel. Kis forwarderünk ragyogóan közlekedett az állományokban, mivel gyakorlatilag a traktor és az utánfutó egy csuklós alvázat alkotott. Ez a láncaltapas traktor helyben fordulási képességének volt tulajdonítható. A forwarderes technológiával az előhasználatok hagyományos rövidfás fogatos közelítési munkarendszerét meg kellett változtatnunk. Most döntés-gallyazás-darabolás után a tő mellett 3-3,5 m-es hosszú egységakat képzett a döntőpár. Ezeket a rakatokat (esetleg egyes rönköket) a forwarder az állomány menti munkapadra, esetleg egy közeli rakodóra közelítette ki. Itt a faanyagot választékokra darabolták és készletezték.

Hát így jött létre kis forwarderünk!

A megvalósítása az akkori körülmények között nem is volt olyan egyszerű. Gyenge minőségű ORSTA kelet-német hidraulikus motorok, szivattyúk, rossz minőségű hazai gyártású tömlők, bolgár útszelepek stb. álltak rendelkezésre nehéz beszerzéssel. Nyugati hidraulikus elemekről nem is álmodhattunk. Élünk még néhányan, akik ismerik a múltat és akartak valami újat létrehozni.

Befejezésül annyit, hogy a nagy forwarderek hazai elterjedése után minden bizonnyal a kis forwarderek is bizonyítani fogják létjogosultságukat a korai előhasználatokban.

dr. Mátrabérci Sándor

Évzáró elnökségi ülés

A MEGOSZ elnökségi ülést tartott 2012. november 15-én 12 órai kezdettel az OEE Wagner Károly Erdészeti Szakönyvtárban.

Az alábbiakban közreadjuk az ülés jegyzőkönyvének legfontosabb részeit.

Dr. Szép Tibor, az Agrárkamara Vas Megyei kabinetfőnöke rövid tájékoztatást adott a megújuló Agrárkamara céljairól, szervezeti felépítéséről és a jövő év elején várható választásokról. Külön is felhívta a figyelmet a kötelező regisztráció meghosszabbított, végső határidejére, ami 2012. november 30.

Dr. Sárvári János tájékoztatta a meglelteteket az Erdőtörvény módosítási folyamatának jelenlegi állásáról. Elmondta, hogy elkészült a közös OEE-MEGOSZ-FAGOSZ Erdőtörvény módosító javaslat, amit a három szakmai szervezet november elején megküldött a minisztériumnak. Azóta már lezajlott a VM-ben a társfőosztályokkal közös egyeztetés is, amelyen a három aláíró szakmai szervezet – a stratégiai partnerségi együttműködési megállapodásban leírtak alapján – szintén részt vehetett. A módosító javaslatokat ismeretve kiemelt néhány, a magánerdő számára kedvező tervezett változást, mint a szabadrendelkezésű erdők körének bővülését az önerdősült akácokkal, vagy a síkvidéki nemes nyarasok esetében a vágásterület nagyságát meghatározó korlát feloldását. De felhívta a figyelmet az olyan lehetséges negatív változásokra is, mint az erdei utak, beleértve a magánerdős utakat is szabad, minden korlátozástól mentes használata, vagy az erdőgazdálkodók által fizetendő hatósági díj az EUTR szabályok magyarországi bevezetése kapcsán. Ez utóbbihoz kapcsolódva az Elnökség egyhangú szavazással állást foglalt a tervezett újabb erdőgazdálkodókat sújtó befizetési kötelezettség minden fajtája ellen. A jelenlévők megerősítették, hogy a MEGOSZ, ha kell az Alkotmánybíróságig is elmegy, ha ez a tervezett módosítás törvényerőre emelkedik.

Dr. Sárvári János ismertette az erdészeti jogcímekekkel kapcsolatosan várható változásokat az unió következő költségvetési időszaka során. Elmondta, hogy ebben a témában az idén a napkori MEGOSZ nagyrendezvényen kívül további három helyszínen is hangzottak el országszerte tájékoztatók (Szentgál, Kecskemét, Somogyország). Alapvető változás lesz az eddigi tengelyek megszüntetése, illetve a jogcímcsoportok szerinti finanszírozás. A várható változások jórészt pozitívak, kivéve az erdőtelepítéseket, ahol a jövedelempótló támogatások megszüntetése az

új erdők létrehozását alapjaiban béníthatja meg. A várható pozitív változások között említette a biotikus károkkal, a kármelegelőzéssel bővülő támogatási lehetőséget, a fiatal erdők ápolásánál a törzskiváltó és növedékfokozó gyérítések finanszírozhatóságát, a pályázható erdészeti gépek körének bővítését, a klímaváltozás hatásainak csökkentését, illetve az erdészeti genetikai bázisok védelmét célzó új támogatásokat.

Luzsi József tájékoztatta az Elnökséget a MEGOSZ 2012-es évről. Elmondta, hogy a meghozott takarékosági intézkedések nyomán a Szövetség anyagi helyzet stabilizálódott. A szakirányítói támogatás megszűnése, a kötelező kamarai tagság azonban érzékelhetően csökkentette a tagdíjbevételeket és tovább szűkültek a Szövetség pályázati lehetőségei is. Ugyanakkor érzékelhető, hogy a jelenlegi két fős alkalmazotti létszámot rendkívüli erőfeszítések elé állítják az egyre szaporodó feladatok. Szövetségünk mindezek mellett is megőrizte érdekérvényesítő erejét, hatékonyan és átláthatóan működik.

Magánerdős módosító javaslatok az Új Földtörvényhez

A MEGOSZ a vidékfejlesztési miniszterhez és a Mezőgazdasági Bizottság, illetve annak Erdészeti Albizottsága elnökéhez fordult levélben, kérve a készülő Új Földtörvényben a magánerdő gazdálkodással kapcsolatos sajátosságok figyelembe vételét. Többek között javasoltuk, hogy a 20 kilométeres maximális távolsági és a szakmai végzettség előírások ne vonatkozzanak az erdőterületekre, tekintettel azok szétszórta elhelyezkedésére, illetve a jogosult szakszemélyzet alkalmazási kötelezettségére. Kérjük továbbá a maximálisan birtokolható és bérelhető területek vonatkozásában a területnagyság mellett a földek aranykorona értékének a figyelembe vételét, tekintettel arra, hogy az erdőtalajok aranykorona értéke általában alacsony és így biztosítható lenne az életképes üzemméretek kialakítása a jövőben is. Javasoltuk még az erdők haszonbérlete időtartamának felemelését a vágásérettségi kor plusz 10 évre. Reméljük, hogy javaslataink megjelennek a Parlament előtt fekvő törvény végleges szövegében is.

Magánerdős közfoglalkoztatás 2013-ban is!

A közfoglalkoztatási lehetőségek 2011-ben nyíltak meg először a magánerdősök előtt. Az elmúlt két esztendő leg-

fontosabb tényezői szerint tavaly 84 közfoglalkoztató két pályázati lépcsőben összesen 945 főnek, míg az idén 95 közfoglalkoztató 1009 főnek nyújtott munkalehetőséget a magyar magánerdőkben.

A Belügyminisztérium november végén tájékoztatót tartott a jövő évi közfoglalkoztatási pályázatokról, amelyre a magánerdős közfoglalkoztatás képviselőjében a MEGOSZ-t hívta meg.

A legfontosabb és legsürgősebb tudnivalók, hogy:

– a **foglalkoztatás kezdő időpontja: 2013. január 15.**

– a **kérelem benyújtása: 2012. december 17.** (a Megyei Munkaügyi Központokhoz).

– a pályázat benyújtáshoz nagy valószínűséggel a régi (2012-es) kérelem nyomtatványon kell beadni az igényeket.

AMI BIZTOSAN NEM VÁLTOZIK:

Továbbra is heti kifizetés!

A bér: 71 800 Ft/hó illetve 92 000 Ft/hó (gimnázium+OKJ is ide sorolható)

Várhatóan bevezetésre kerül a munkahelyi vezetői beosztás (brigádvezető, művezető, munkairányító, 10-15 fő irányítása a minimum elvárás) akinek a bérezése a fenti +10% (a pályázatbenyújtási határidőig már nem valószínű, hogy jogerőre emelkedik)

A bér után fizetendő szociális hozzájárulás 27%-os mértéke 13,5%-ra mérseklődik.

Bevezetésre kerül az állásidő: 1 160 Ft/nap (pl. esős idő esetén, és olyan időszakban, amikor nem tudnak munkát biztosítani)

Új elem a kötelező képzés (időtartama 2-2,5 hónap), melynek mértéke az alkalmazotti létszám 20%-a (100 fő foglalkoztatása esetén kötelező).

A szervezési költség továbbra is 101 fő után vehető igénybe.

AMI TÁMOGATHATÓ:

Munkaruha, védőruha, védőital, orvosi vizsgálat (1 900 Ft/fő erejéig), munkába járás (busz- és vonatjegy, illetve kerékpár 9 Ft/km, de maximum 1 000 Ft/fő/hó), munkás szállítás, munkaeszközök beszerzése és ezek fenntartási költsége (üzemanyag, javítás, tisztítás). Ellenőrizni fogják a fentiek 2012-es nyilvántartásba vételét, illetve a kihordási időket.

AMI NEM TÁMOGATHATÓ:

Anyagköltség, közüzemi számlák, cégauto, táppénz, szakképzési hozzájárulás, fényképezőgép, a képzéshez

kapcsolódó utazási költségek, telefon, számítógép, szoftver (ez utóbbi három tétel esetében még történhet változás).

Kérjük, hogy minél többen vegyék igénybe a magánerdős közfoglalkoztatásban rejlő lehetőségeket és nyújtsanak be pályázatot, amelyhez a MEGOSZ továbbra is minden segítséget megad!

Dr. Sárvári János
ügyvezető elnök

Tapasztalatcsere a Zalaerdő Zrt.-nél

Ez év májusában nálunk járt OEE Nagykanizsai Helyi Csoportja. Ennek viszonzásaként a Zalaerdő Zrt. meghívásának eleget téve, október 17-én reggel, 30 fős csoportunk indult a Zalaegerszegi Erdészet területére.

9 órakor érkezünk a Nagykapornak melletti Remete kápolnához, ahol Rosta Gyula, a Zalaerdő Zrt. és Bugán József, a Szombathelyi Erdészeti Zrt. vezérigazgatója köszöntötte csapatunkat. A reggeli frissítő elfogyasztása után rövid sétával érkezünk az első terepi program helyszínére, a Nagykapornak 18M, 18N, 19J erdőrészekhez. Itt először Nagy László erdészeti igazgató adott tájékoztatást a Zalaegerszegi Erdészetről. Elmondta, hogy közel 11 ezer hektáron gazdálkodnak, amely 16 erdészkerületre tagozódik. Éves fakitermelésük kb. nettó 60 ezer m³. Az erdőfelújítást a tölgy és bükk fajoknál 100%-ban természetes úton oldják meg, ez évi 65 ha. A tölgy

a környéke is az erdészet gondozásában van, a harangláb Makovecz Imre terve alapján készült, és a kis harangot is ő adományozta. Kedvelt kirándulóhely, itt tartják minden évben a Nagyboldogasszony napi búcsút.

A pihenő után ismét gyalogosan indultunk a következő látópontra, egy szintén természetes úton felújított, már befejezett KTT főfajú erdőrésszel. Ott azt is megtudtuk, hogy a Nagykapornaki kerületben a legmagasabb a KTT aránya (42%), és ott van a tölgy természetes felújításának legrégebbi hagyománya, amit az addig látottak nagyon jól alátámasztottak.

Gondozott erdőállományokon keresztülhaladva értük el a Zalaerdő három, összesen 560 hektáros átalakító üzemmódú tömbjének az egyikét, a Remetekerti Erdőrezervátumot. A 164 hektáros területből 36 ha magterület, ahova szinte belépni sem szabad. 128 ha a védőzóna, ahol meghatározott keretek között lehet fakitermelést végezni. Láthatunk lékeket tölgyesebb területen, ill. bükkösebb részen is. Kísérleteznek egyes lékek bekerítésével is, így később összehasonlítható a bekerített, és szabadon hagyott területek állományainak fejlődése. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy hatékonyságban 18%-os megtakarítás érhető el az átalakító üzemmóddal (nincs, vagy nagyon minimális a művelési költség), ahhoz képest, mintha hagyományos növedékfokozó gyériteket hajtottak volna végre. De ez csak akkor igaz, ha minimális a vadlétszám, azonban attól még ott is nagyon messze vannak.

A következő program a Császboszoki Arborétum megtekintése volt, amelyet rövid buszozás után értünk el. Itt Horváth László kerületvezető erdész kalauzolt bennünk. Láthatuk az arborétum nevezetességét, a 14 fafajjal rendelkező Abies gyűjteményt is.

Az arborétum-látogatás után, kelően éhes és szomjas csapatunkat házigazdáink a Sohollári vadászházban látták vendégül, ahol megtapasztalhattuk ismét zalai kollégáink vendégszeretétét. A finom ételek, italok, és nem utolsósorban a frissen sült szelídgesztenye elfogyasztása után baráti beszélgetéssel zárult ez a jól sikerült találkozó.

Köszönetet mondunk a Zalaerdő Zrt. vezetőinek a meghívásért, a rendezvény példaszerű megszervezéséért Kovács Ferenc termelési vezérigazgató-helyettesnek, Nagy László erdészeti igazgatónak és munkatársainak.

Látogatásunk végén azzal köszöntünk el kollégáinktól, hogy reméljük, hagyományteremtő módon a két szomszéd megye erdészei a jövőben is megosztják egymással tapasztalataikat.

Rác Zsolt
OEE Szombathelyi HCs.

természetes úton történő felújításának igen szemléletes példája tárult szemünk elé az említett erdőrészekben. Kefe sűrű az újulat az erdőrész egészében. Az első 20% erélyű bontást a 2006-os igen jó makktermésre alapozva, 2007-ben végezték el, majd a következő két évben fahossznyi sávok letermelésével 2010-re végvágták a fennmaradó állományt, az előírt hagyásfák meghagyásával. Mindezeket Világhy András fahasználati műszaki vezető és Világhy Andrásné Bea erdőművelési műszaki vezető mondta el. A 17,2 hektáros területen eddig az ápolás költsége nem haladta meg 10 000 Ft/ha-t, ami önmagáért beszél. Érdekes vita alakult ki a hagyásfák elhelyezkedéséről (szórt, csoportos) illetően.

Ezután visszasétáltunk a kápolnához, ahol vendéglátóink finom meleg „11 óraival” vártak bennünk. Közben megtudtuk Szarka Miklós kerületvezető erdésztől, hogy a kápolna és

Jegyzőkönyv

az Országos Erdészeti Egyesület Elnökségének
2012. november 16-án, 10.00-kor kezdődött üléséről

Az ülés helyszíne: Budapest, Erdészeti Információs Központ (1021 Bp. Buda-keszi út 91.)

Jelen vannak:

Elnökség tagjai: Zambó Péter elnök, Kiss László általános alelnök, Mocz András magánerdős alelnök, Szabó Vendel technikus alelnök, Haraszi Gyula SZB elnök, Cserép János, Gencsi Zoltán, Nagy Imre, Ripszám István régióképviselek (9 fő).

Kimentését kérte: Csépanyi Péter, Szabó Tibor régióképviselek.

Tanácskozási joggal: Bak Julianna EB elnök, Lomniczi Gergely főtitkár, dr. Sárvári János.

Az ülést megnyitva Zambó Péter elnök köszöntötte az elnökségi ülésen megjelent elnökségi tagokat, meghívottakat. Megállapította, hogy az elnökség 9 fővel határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére Lomniczi Gergelyt, a jegyzőkönyv hitelesítésére Kiss Lászlót és Haraszi Gyulát kérte fel. Fentieket és az ismertetett napirendet az Elnökség egyhangúan elfogadta.

Az első napirendi pontban Zambó Péter elnök ismertette az OEE részvételét az Erdőtörvény módosításának folyamatában. A Vidékfejlesztési Minisztériumból érkezett felkérés alapján az OEE működtette azt a szakmai munkacsoportot, amely közös javaslatot dolgozott ki és adott át a törvénymódosításhoz. A munka egyik alapját az OEE által korábban kidolgozott módosítási javaslatcsomag képezte. Komoly eredmény, hogy az OEE, a MEGOSZ és a FAGOSZ, azaz a három legnagyobb ágazati civil szervezet közösen aláírt javaslatot tudott készíteni. Dr. Sárvári János, a MEGOSZ részéről jelezte a földtörvény módosítással kapcsolatos állásfoglalás kidolgozásának szükségességét is, amely kérdésben a MEGOSZ az OEE-t megkeresi.

Második napirendi pontként a 2013-as tagdíjak kérdéséről tárgyalt az elnökség. A 2012-es díjakról döntő 6/2011. (december 8.) küldöttközgyűlési határozat értelmében, a tagdíj minden évben a KSH által előző év októberében közzétett fogyasztói árindex változásának mértékével növekszik. 2013-as évre vonatkozóan ez 6,6%-os emelkedést jelentene. Az elnökség egyhangúan támogatta Zambó Péter elnök javaslatát, amely a 2012-es jelentős

emelés után kivételesen nem növelné a tagdíjakat 2013-ban. Mivel azonban el kell kerülni a középtávon várhatóan szükséges következő nagyobb emelést, ezért 2014-től mindenképpen szükség lesz az évenkénti kisebb változtatások megtételére. Az egy háztartásban élők tagságával kapcsolatban Lomniczi Gergely főtitkár elmondta, hogy a helyi csoportok körében végzett felmérés alapján a kérdés a jelenlegi tagságban mintegy 100-150 főt érint, és további 50-100 fő lehet azok száma, akik emiatt nem újították meg tagságukat. Az elnökség egyhangúan amellet foglalt állást, hogy a tagdíjak leegyszerűsített, átlátható rendszeréhez nem szabad kedvezmények adásával hozzányúlni. Azok a tagok, ahol egy háztartásban több Erdészeti Lapot kapnak, jelezhetik a Titkárságnak, hogy az egyik lapszámról lemondanak.

20./2012. (11.16.) elnökségi határozat:

Az Elnökség a Küldöttgyűlés számára a 2013. évi tagdíjak vonatkozásában a 2012. évi összegek változatlanul hagyását javasolja. 2014-től javasolt azon rendszer bevezetése, melynek értelmében a tagdíjak a fogyasztói árindex változásának megfelelően, havi szinten 10 Ft-ra kerekítve változnak.

A szavazáson jelen van 9 fő elnökségi tag. Szavazatok: 9 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A harmadik napirendi pontban Kiss László alelnök az OEE tagságának helyzetét ismertette a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségén belül. Az OEE a MTESZ 1948-as alapítása óta tagja a szervezetnek, ami egyrészt lehetőséget adott az egyesületi élet továbbvitelére, másrészt azonban nyíltan az egyesület ellenőrzését jelentette. A MTESZ elhúzódó válsága, csődhelyzete miatt szükséges a tagság felülvizsgálata. A tagság megszüntetésével ugyan elveszik a MTESZ vagyonból való 3,1%-os részesedés, de ez úgyis csak elméleti lehetőség akkor, amikor a MTESZ vagyonát felélte, vagy az abból megmaradt vidéki vagyonon banki hitelezők zálogjoga, ill. a megindított végrehajtások miatt végrehajtható széljegy szerepel. A MTESZ folyószámláit rendszeresen zárolják. MTESZ főigazgató év elején lemondott, az új főigazgató az Alapszabály módosításával a MTESZ megújítását próbálja elindítani. Ezzel párhuzamos

azonban a tagszervezetek folyamatos kilépése. Mivel a MTESZ alapfeladatait – a tagszervezetek számára irodahelyiség biztosítása, a tagszervezetek működésének támogatása – évek óta nem tudja el látni, továbbá a MTESZ vagyonból való részesedés elméleti lehetősége semmilyen reálisan várható hasznot nem hoz az OEE számára, a MTESZ működésével kapcsolatos korszak lezárásaként a tagság megszüntetését javasolta. Nagy Imre emlékeztetett, hogy a MTESZ megyei szervezetei között több jól működő is van, ennek ellenére a kezelhetetlen helyzettől érdemes megszabadulni. Cserép János szerint megszünt az a társadalmi, politikai berendezkedés, ami a MTESZ-t létrehozta és működtette.

21./2012. (11.16.) elnökségi határozat:

Az Elnökség a Küldöttgyűlés számára javasolja az Országos Erdészeti Egyesület tagságának megszüntetését a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségében. A szükséges lépések megtételéhez az EB ellenőrzését kéri.

A szavazáson jelen van 9 fő elnökségi tag. Szavazatok: 9 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A negyedik napirendi pontban Lomniczi Gergely főtitkár az elmúlt időszak működéséről számolt be. A kedvezményrendszer keretében elindult a szálláskedvezményekre vonatkozó szerződések megkötése. Szintén elindult az Alexandra és Mountex törzsvásárlói programokhoz való csatlakozás. Több helyi csoportban még nem osztották ki a titkárok a kártyákat, ebben és a kedvezményrendszer megismertetésében, használatában kéri a régióképviselek segítségét. A következő időszakban az Erdészeti Lapok minden száma tartalmaz majd ezzel kapcsolatos hirdetést. A kiadások időarányosan alakulnak, a bevételek közül a tervezett pályázati összegek hiányoznak, de ezek várhatóan év végéig megérkeznek. Az 50 millió forint fölötti bevétel miatt a jövő évtől várhatóan nem lesz lehetőségünk a civil szervezetek működési támogatására pályázni. A helyi csoportok számára biztosított működési keretnek egyelőre csak mintegy 20%-át használták fel a csoportok, több helyen felmerült a következő évre történő átvitel lehetősége. Ez azonban könyvelésileg nem oldható meg az eredmény módosítása nélkül. A megújult honlap látogatottsága októberben elérte a húszezer egyéni látogatói számot, ami nagyon jó eredmény. Haraszi Gyula javasolta az erdőgazdálkodásban dolgozó

vállalkozó réteg megkeresését és a jogi tagság lehetőségének felajánlását.

22./2012. (11.16.) elnökségi határozat: Az Elnökség dönt a helyi csoportok működési keretének következő évre való átviteléről, annak eredményt módosító hatásainak ismeretében.

A szavazáson jelen van 9 fő elnökségi tag. Szavazatok: 9 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

Az ötödik napirendi pont keretében Lomniczi Gergely főtitkár ismertette az Inno-Lignum vásárt szervező X-Mediator Kft. megkeresését, amely a Hungexpo-val kötött szerződésének lejáta után a FAGOSZ, NYME és OEE bevonásával tervez új erdészeti-faipari vásárt szervezni. A szervezéshez az OEE támogatását kéri, cserébe megjelenési lehetőséget biztosít.

23./2012. (11.16.) elnökségi határozat: Az OEE abban az esetben vállaljon szerepet az Inno-Lignum vásár szervezésében, ha annak megfelelő anyagi ellentételezése van. A kérdéssel az X-Mediator Kft-vel a főtitkár egyezett.

A szavazáson jelen van 9 fő elnökségi tag. Szavazatok: 5 igen, 1 tartózkodás, 3 nem.

Az egyebek napirendi pont keretében az Elnökség azt az álláspontot képviselte Erdős László Dimény Imre 90. születésnapját ünneplő javaslatával kapcsolatban, hogy az egyesület országos szinten továbbra sem csatlakozik születésnapi megemlékezésekhez, az elismerést az egyesületi kitüntetések jelentik. Zambó Péter ismertette az újonnan alakult Magyar Agrár-, Élelmiszer-gazdasági és Vidékfejlesztési Kamarával folytatott egyeztetést, ahol az OEE partnerséget ajánlott az újonnan felálló szervezetnek. Az OEE célja a minél szélesebb körű ágazati képviselet megteremtése. A tagság figyelmét fel kell hívni a kamarai regisztráció határidejére.

24./2012. (11.16.) elnökségi határozat: Az Elnökség egyetért azzal, hogy az Elnök az agrárkamarával kapcsolatos tárgyalások összehangolására egyesületi megbízottat keres, aki az OEE szempontok érvényesítésével tárgyal a MEGOSZ és MERSZ képviselőivel. Az OEE célja a kamarán belül az erdészeti ágazat minél magasabb szintű képviseletének biztosítása.

A szavazáson jelen van 9 fő elnökségi tag. Szavazatok: 9 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

Erdészcsillag Alapítvány Közleménye

Az Erdészcsillag Alapítvány (Adószám: 18104927-1-41) 2012-ben összesen: 1 850 000 Ft-ot használt fel szociális segélyek kifizetésére, melynek pénzügyi forrásai: az Erdészcsillag Alapítvány SZJA 1%-ból kapott 327 427 Ft, valamint az alapítvány saját tartaléka 1 522 573 Ft.

44 fő kérelme érkezett be, 40 fő 20 000-70 000,- Ft között részesült támogatásban.

Köszönjük támogatóink felajánlását.

Gémesi József
kuratórium elnök

A főtitkár közölte, hogy 2013. július 12-13. között Tatán és Tatabányán lesz a következő évi vándorgyűlés, amivel együtt 2013. július 11-12-én szervezik az Év erdésze versenyt.

A főtitkár ismertette az Erdészeti Erdei Iskola Szakosztály megkeresését az erdészeti erdei iskola minősítési rendszer újraindításával kapcsolatban. A jól induló minősítési rendszert az Erdei Iskola Érdekegyeztető Tanács által végzett ún. „harkályos” minősítés felfüggesztésekor az OEE önként felfüggesztette. Mivel azonban az akkor tervekelt egységes minősítési rendszer kialakítása bizonytalan időre kitolódott, az OEE a minősítés elvégzésére érvényes szerződéssel rendelkezik, és több iskola is jelezte csatlakozási szándékát, indokolt tehát a minősítés sorsáról döntést hozni.

25./2012. (11.16.) elnökségi határozat: Az Elnökség az erdészeti erdei iskola minősítések újbóli és mostantól az igényeknek megfelelően folyamatos kiadása mellett dönt. Felkéri a Minősítő

Bizottságot a munka folytatására, az Erdészeti Erdei Iskola Szakosztályt a további közreműködésre.

A szavazáson jelen van 9 fő elnökségi tag. Szavazatok: 9 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

Végezetül Zambó Péter elnök tájékoztatta az elnökséget az Alkotmány utcai Székház visszaszerzése ügyében kezdeményezett jogász vizsgálatról és az erdészek számára nyitandó öregotthonnal kapcsolatos belügyminisztériumi tárgyalásokról.

Ezt követően Zambó Péter elnök megköszönte az elnökség munkáját, és az ülést bezárta.

kmf.

Zambó Péter
elnök

Lomniczi Gergely
jegyzőkönyvvezető

Hitelesítők:

Kiss László
alelnök

Haraszi Gyula
SZB elnök

„...a döbönt csendben most már nem lehetett tudni, hogy honnan jön a harangszó, mert ott volt mindenütt, mint a szél orgonája az erdők felett, ott volt a kunyhóban, és a havas berekben, hómezőkön, kívül és belül, nem kérdezett semmit, nem mondott semmit, csak volt – talán kezdettől fogva, mint a jóság simogató örök vágya... és nem lehetett megmozdulni ebben a csendben, ami elment, és visszajött, mint a szeretet emléke, mint a simogatás, ami régen elmúlt, s nem múlik el soha, mint egy táj, amelyben csak távoli mezők vannak és méhdongás, mint egy Ünnepe, amelynek nincs kezdete és nincs vége, mint a csillagos éjszaka, amelyben ott van már a hajnal, mint a fészek, amelyből holnap biztosan kirepülnek a fiókák, mint az ölelés, emberek és világok ölelése, amibe nincs más, csak Szeretet...”

(Fekete István)

Az Országos Erdészeti Egyesület minden kedves tagtársnak, partnerének, támogatójának és az Erdészeti Lapok minden Olvasójának Áldott, Békés Karácsonyt és Boldog Új Esztendőt kíván!

Kluber József (1936–2012)

Idősebb Kluber József a Vértesi Erdőgazdaság Csákvári Erdészetének nyugalmazott kerületvezető erdésze, haláláig a csákvári erdészkollektíva aktív tagja volt. Személyével a második világháború

előtt született erdészgeneráció egyik legidősebb, közmegebecsülésnek örvendő alakja távozott közülünk. Erdészeink nagy része nála töltötte gyakornoki, vágásvezetői, beosztott erdési idejét, és a kerületvezetői munkakör gyakorlati feladatait, ismereteit az ő vezetésével sajátította el.

Kluber József legidősebb fiúként 1936. július 2-án született nyolcgyermekes, hívő katolikus sváb családban, az erdővel koszorúzott Várgesztesen. Nem csoda hát, hogy a vértesi erdők örökre rabul ejtették a szívét. A nagycsaládban hamar megtanulta, hogy az élethez hozzátartozik a lemondás, és a közösségért végzett munka. Szintén családi örökség volt a kiváló német nyelvtudás, melyet a külföldiek vadásztatásakor is kamatoztathatott. A természetre fogékony fiú belenőtt az erdei munkába, és magától érteődött, hogy az elemi iskola befejezése után – mivel a család a szűkös anyagiak miatt taníttatni nem tudta – 16 évesen, 1952. november 1-jével elhelyezkedett a vértesi erdőgazdaságnál fizikai munkakörbe. Igazi lokálpatrióta volt, hiszen ez lett élete első és utolsó munkahelye. Feleséget is helyből választott, 50. házassági évfordulójukat négy évvel ezelőtt ünnepelhették. Józsi bácsi a munka mellett továbbképzésen vett részt, és erdész szakvizsgát tett. Kitartó szorgalmára, pontos, lelkiismeretes munkavégzésére felettesei is felfigyeltek és kerületvezető erdész munkakörrel bízták meg. Az Országos Erdészeti Egyesületnek évtizedeken át tagja volt. Időközben megszületett lányuk és fiuk. Ifjabb Kluber József szintén az erdész hivatást választotta és méltó folytatója lett az édesapai örökségnek.

Kluber József hatalmas, mintegy 3 500 hektáros erdészkerülete Vértesboglár, Szár, Szárliget, Gánt (Vérteskozma) községhatárokra terjedt ki. E változatos vértesi tájban a legkülönbözőbb erdőtípusok találhatóak meg. Bükkösök, gyertyános-tölgyesek, cserések, fenyvesek, akácok kultúrerdők, véderdők, melyek mindegyike más-más kezelést, sokoldalú, gyakorlott és tapasztalt erdészszakembert igényelt. A kerületben folyó évi sok ezer köbméteres koncentrált fakitermelések leveleznylése és a hozzá kapcsolódó erdőfelújítások kivitelezése, az erdősítések ápolása felelősségteljes munkát követelt meg. Józsi bátyánk hivatalosan 1992 decemberében vonult rokkantnyugdíjba súlyos betegség miatt. De soha nem adta fel és felgyógyulva még húsz éven át végezte fáradhatatlanul az erdész napi teendőit: becslült, jelölt, vételezett, csemétét nevelt, irányította az erdőművelőket, vagy éppen vadászterületet kezel, vadásztatott.

Az erdészeti feladatok mellett Józsi bácsi nagy szerelme a vadászat volt. Vallotta, hogy vad nélkül nem erdő az erdő, és az erdő és vad kényes egyensúlyának megteremtése, fenntartása az erdész egyik legszebb, egyben legnehezebb feladata. Igaz vadászember és eredményes vadász volt, de vendégek kísérőjeként ugyanolyan szenvedéllyel és lelkesedéssel vadászott, mint egyedül. A területnek, a vad életmódjának, váltóinak és szokásainak tökéletes ismerete, a vadászat iránti kiváló érzeke, valamint a bőgő szarvasbika hangjának mesteri utánzása révén a legjobb és legeredményesebb vadászok közé tartozott. Szakértelme és hozzájárása számtalan vendéget juttatott életreszóló élményhez és kiváló tróféához. Visszajáró törzsvendégek sora bizonyította rátermettségét, magas szintű emberi és szakmai kvalitását.

Derűs ember volt. Szerette az Istent és az egyházat, a családját, és az embereket, örült az életnek,

2012. július 22-én 76 éves korában hunyt el súlyos betegségben, július 27-én temették szülőfalujában, Várgesztesen.

Emlékedet szeretettel őrizzük. Nyugodj békében! Isten veled!

Tamás Antal

Recht János (1932–2012)

Türelemmel viselt, hosszantartó, súlyos betegségben, Pécsset hunyt el. Bár tudunk a betegségről, mégis váratlan volt a szomorú hír, hogy Teremtőnk elszólította.

Élete során nagy változások történtek.

A boldog, vidéken töltött gyermekévek után, kora ifjúságára esett az a nagy világégés, amit a történészek második világháborúnak neveznek. Középszkolai és egyetemi tanulmányai alatt volt a hatalomátvétellel járó nagy átalakulás, majd a nagy fakitermelések kora, amikor az erdőgazdálkodás „sikerágazat” lett, és a nyugdíjas évei sem maradtak változások nélkül.

Egész életében a biztos háttért a család jelentette: szerető szülők, testvér, hűséges feleség, gyermekek, unokák és a rokonság mindig mellette voltak, és segítettek a nehéz időkben.

1932. január 31-én született a Baranya megyei Majson. A család a kis birtokukon gazdálkodott. Édesapja a falu fodrásza is volt. A szép vidéki élet nagy hatással volt rá. Mint érdeklődő, szorgalmas gyermek, már korán megismerte a napi munkát és ügyesen tudott szüleinek segíteni. Általános iskoláit szülőfalujában végezte magyar és német nyelven. Már gyermekként tudta, hogy erdész akar lenni. Mohácsra, a gimnáziumban érettségizett.

Erdőmérnöki diplomáját 1955-ben védte meg Sopronban, fahasználati szakon.

A szolgálatban töltött idejét nagyon könnyű összefoglalni: egy munkahelye volt, a Mecseki Állami Erdőgazdaság és jogutódai, és mindig fahasználati munkakört töltött be.

Az Alsókővesdi Erdésznél állt szolgálatba, mint gyakornok, 1956. január 1-jén. Al-

sókővesd az egykori Mailáth birtok erdőgazdálkodása volt Bakócza mellett, a Zselicben. Megnősült, és Zsuzsi leányuk itt született 1957-ben. Innen Árpád-tetőre helyezték át fahasználati műszaki vezetőnek. 1959-ben született János fiúk.

A következő állomás Pécsvárad, ahol erdészvezetőnek nevezték ki. Lakásuk a történelmi múltú várban volt. A család még most is szívesen emlékezik vissza az itt töltött szép évekre. 1964-ben a központba, Pécsre került erdőgazdasági felügyelőnek, majd 1967-től 1990-ig, nyugdíjba vonulásáig, fahasználati osztályvezető főmérnök volt.

Nagy tudású, széles látókörű, az erdőgazdaságot részleteiben ismerő vezető volt, aki évtizedeken át vezette a mecseki fakitermelések tervezését, végrehajtását és nyilvántartását. A szolgálati ideje alatt tértek át a kézi termelésről a gépire, és érte el a fakitermelés a csúcstot, emelkedett 350 000 bruttó m³ fölé, majd csökkenni kezdett.

A tervek előkészítését és egyeztetését személyesen végezte, nagy türelemmel. Nevetve mesélte, hogy főnökei hányszor dolgoztatták át vele a terveket a különböző elvárások szerint. A fahasználat nyilvántartása mintaszertű volt, és visszamenőleg is összeállította 1955-ig. Jó műszaki érzékkel sok új gép kipróbálását szervezte meg, majd bemutatókon számolt be az eredményekről. Kiváló tájékozódó és megfigyelő képessége remek emlékezőtehetséggel, erős fizikummal és szép írással párosult. Igazi precíz ember volt, az ő szavai szerint minden „fakszni” nélkül. Ahol egyszer járt, arra mindig visszaemlékezett. Az erdőbejárásokat komolyan vette, élmény volt ezeken részt venni, és hallgatni a sok tapasztalaton csiszolódott véleményét.

Szeretett vadászni, bár kevés lehetőséget kapott rá. Munkatársai tisztelték, az erdőgazdaságnál mindenki Jánosnak hívta. Ha tárgyalásokon találkoztam az egykori bányász, geológus vagy geodéta évfolyamtársaival, mert akkor még együtt tanultak Sopronban, mindig érdeklődtek a Recht Jancsi után. Jó volt hallgatni, hogy milyen szeretettel gondolnak vissza az együtt töltött egyetemi évekre. Munkáját a hivatalos vezetés elismerte, de komolyabb kitüntetésre nem terjesztették fel. Háromszor kapott Erdészet Kiváló Dolgozó elismerést: 1964, 1973 és 1975-ben.

Mint egykori főnökömnek, sokat köszönhetek neki. Szókimondó volt, a mellébeszélés szóba sem jöhetett nála. A munkát megkövetelte, de nem a lehetetlent. Ha elakadtunk a nehézségekben, akkor segített. Sokszor kértem a régi dolgok felelevenítését, különösen az után, hogy az erdészettörténet érdekelné kezdett. A visszaemlékezésekben Évike felesége is sokat segített.

Nyugdíjasként sok örömet lelte kertjének gondozásában. Szívesen beszélt róla. Sajnos egészsége romlani kezdett, és a család nagy szomorúságára az 56. házassági évfordulójuk napján hunyt el, 2012. október 19-én, Pécsset. A Szent Mihály kápolnában tartott gyászmise után helyezték örök nyugalomra.

Emlékét megőrizzük. Nyugodjál békében!

Dr. Tóth Aladár

A budapesti HM H. Cs. rendezvénye

Az Egyesület Budapesti HM-csoportja október 29-én tartotta közgyűlését az OEE Alkotmány utcai székházában meghívva a Közép-Magyarországi Régió OEE-csoportjainak képviselőit is.

Keresztes György elnök a megjelent 15 tagtárs üdvözlése után a 2012. évről tervezett 11 rendezvényünk közül a megvalósultakat, valamint a terven felülieket értékelte. Ezek közül kiemelkedett:

- A HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt. szentendrei biomassza-erőművének megtekintése, majd a Megyeri híd „megmászása”, valamint Major Koppány tagtársunk pencsi birtokának meglátogatása, ahol íjász- és kisállat-bemutatót vettünk részt.

- A Bujákon rendezett „házi” erdészverseny 10 versenyző részvételével, a győzelmet a bujáki Bartus Bence szerezte meg.

- A selmecbányai tanulmányút.

- A Tübingiába, Bajorországba, Stif-Schlaglbe tett szakmai tanulmányút, ahol a szálalás gyakorlati eredményeit ismerhették meg a résztvevők.

- Az OEE Gyulaji Csoportjának látogatása Bujákon.

- A miskolci Vándorgyűlésen való részvétel, ahol Molnár József tagtársunk kapott dicséret oklevelet.

- Süttőn a VM-csoport látogatása.

Az elnök ismertette a 2013-ra tervezett (megálmodott) rendezvények sorát is. A fontosabbak:

- Csoportülés az Információs Központban, a Selmeci Könyvtár meglátogatása, a Hárs-hegyi kilátó és szálalási bemutató terület megtekintése.

- Tapasztalatcsere a Kisalföldi Erdőgazdaságnál.

- Szálaló erdőgazdálkodás Uzsán és Burgenlandban (Eszterházy-uradalom, Léka).

- Németországi és ausztriai tanulmányút.

- Bujákon régiós összejövetel.

- A Cseh Honvédségi Erdőgazdaság meglátogatása.

- A szlovéniai szálaló erdők tanulmányozása.

- A Vándorgyűlésen és a szakosztályi rendezvényeken való részvétel.

Kertész József tiszteletbeli tagtársunk megjegyezte, hogy a felsorolt gazdag programból, ha a fele megvalósulna, az is dicséretes lenne.

Holdampf Gyula, a Budapesti VM-csoport elnöke megköszönte az októberi Süttőn történt vendégül látását.

Acsai Gábor tagtársunk megismertette velünk a székház történetét. Kertész

József kiegészítésében méltatta Czerny Károly és Ormos Balázs kiváló szerepét a Székház ügyében.

Turóczy Balázs titkár tagsági kártyákat osztott ki, és a jelenlévőket OEE-jelvényvel jutalmazta.

Délután az ELTE lágymányosi központjához villamosoztunk, ahol a szabadon választható menzai ebéd után a TTK Természettudományi Múzeumát tekintettük meg.

Dr. Tóth Erzsébet muzeológus magával ragadó szakvezetésével a lőszőr az Egyetemi Ásvány-és Kőzettár csodálatos kiállítási anyagán „vergődöttünk” keresztül, mert a több ezer ásvány, drágakő, kőzet, érc, meteorit 230 éves emlékeinek tüzetesebb áttekintésére napok kellettek volna.

(H)ŐSFÁK

Aligha tudjuk elképzelni milyen lenne az életünk fák nélkül. Valószínűleg bolygónk sem volna, vagy ha lenne is, az már nem a Föld nevet viselné. A fák jelképek is. A legtöbb mitológiai történet földjében is ott találjuk gyökereiket, onnan nő ki erős törzsük és lombjuk, amely közt nem mindig jóval kecsgető gyümölcsük terem. Elég, ha csak a bibliai, jó és rossz tudás fájára, a görögök aranyalmafájára vagy a magyar népmesék égig érő fáira gondolunk.

Minden nemzetnek megvannak a maga fái. Botanikai értelemben éppúgy, mint szimbolikusan. S talán az sem meglepő, hogy e lombos lények esetében a növénytan és a jelképeség sok esetben összefonódik. Számos régi, szép fánk forrt össze egy-egy jeles személlyel, a faélet az emberi sorssal.

„A hédervári nagyfa” például honfoglaló „Árpád apánké”, aki a hagyomány szerint e fához kötötte ki lovát. A homokomáromi hárs Zrínyié, aki a fa lombja alatt pihent meg. Rákóczinak, Petőfinek

Másodjára a Biológiai és Paleontológiai kiállításon gyönyörködhattünk a földtörténeti múlt és jelen állatvilágának egységét bemutató hivatott gyűjteményében, Matskási Istvánné Emőke, a biológiai tár örök szakavatott vezetésével. A 2002. évben megnyitott üvegpiramisban ősszálalok maradványai, gazdag csigaház-gyűjtemény, rengeteg állatsontváz, anatómiai preparátum, emberi csontváz, sokféle kutatási eszköz és műszer látható.

Végül Holló Szabó Ferenc docens, muzeológus a matematikai múzeum kiállítási tárgyaival kápráztatta el tagtársainkat. Zsebtetraéder, az aranymetszés rejtelmek, dodekaéder, poliéderek, társasjátékok, ördögkakatok, fraktál-elmélet és még rengeteg érdekesség került szóba, ami lehetővé teszi, hogy a tanulók érdeklődését maximálisan felcsigázza az egyébként száraz matek elsajátításához. Mindannyiunkat lenyűgözött a fiatal tanár lelkes előadása.

Mindezekkel a szép és hasznos élményekkel telítve búcsúztunk el késő délután.

Pálhalmi János

több emlékfája is van. Béri Balog Ádám neve egy szilfával vált eggyé, amely alatt elfogták a császáriak. Mikes Kelemen nemcsak édes nénjét, de kedves fáját is Zágonyban hagyta, amikor Rodostóba száműzték. Kazinczy emlékéért egy szép halmi akác őrző. Berzsenyinek halála után Döbrentei Gábor és Wesselényi Miklós ültetett emlékfákat. Rátóton, az osztrák határ közelében tizenhárom tölgy az aradi vértanúkra emlékeztet. Az ikervári Batthyány-kastély parkjában egy vérbükk őrző híven a mártír miniszterelnök nagyságának emlékét. Az 1956-os forradalom áldozatainak tiszteletére az anyaországi és a határon túl élő magyarok is ültettek fákat. Legtöbbjüket 2006-ban, az ötvenedik évfordulón. A Pápai Református Kollégium Tatai Gimnáziumának diákjai ötven hársfát hagytak örökül. Mondják, aki fát ültet, nem magának, az unokáknak ülteti.

S így talán még érthetőbb, ha hőseinket fák jelképezik. Hiszen a hős nem magáért cselekszik, hanem mindig másokért, az utána jövőkéért.

Koncz Veronika, Új Ember
(Köszönet Dobay Pálnak a cikkajánlóért. A szerk.)

Mészégetők a Pilisben

Nagy László – OEE

„Nekem ne lenne bazám?” – tette fel egykor hétről hétre a kérdést a tévénezőknek Szabados Tamás természetfilmes operatőr, méltatlanul háttérbe szoruló hazai kincseinket bemutató legendás kisfilmsorozata. Ki ne tudna erre a költőinek szánt kérdésre jobb választ adni, mint a hazai erdők mélyén rejtőző, számos történelmi, földrajzi, természeti értéket ismerő és munkája során megőrző, időnként azt bemutató erdész. Új rovatunkban megjelenő cikkeink erdeink természeti, gazdasági értékein túl, e másfajta, rejtőzködőbb dimenzió értékei közt igyekszik az olvasót kalauzolni.

Budapest északnyugati határától a Dorogi-medencéig húzódó Vörösvári-árok keleti oldalán viszonylag keskeny szélességben, aszimmetrikusan kibillent mészkő rétegfejek sorozatából álló erdő borította hegység húzódik, a Pilis. Gyakran – tájféld-razi szempontból hibásan - áthelyeződik e tájnév a vele közvetlen szomszédságban lévő, de tőle kialakulásban és felszínformákban eltérő, Szentendre-Visegrádi-hegységre is. A Kétbükka-nyeregben szinte érintés közelben fekvő középhegyvidékek határa, a talajfelszín vizsgálva érzékelhető a legjobban. Dobogók felől érkezve az addig sötét, éles törésperemű vulkáni andezit a nyereg után átadja helyét a jóval idősebb, oldásos formákat mutató és világítóan fehér mészköveknek.

Ha azonban a történelem oldaláról tesszük fel a kérdést, e tájnév átfedésnek egészen egyszerű oka van. A Dunakanyartól Esztergomig, majd jókora kanyarral és némi túlzással, a Budai várig húzódó erdőtájat, Piliserdőnek nevezték az őseink.

Az országszervező központi szerepet is betöltő vidék, a hegységet felépítő kőzetanyagának köszönhetően is, évezredek óta a természeti erőforrásokat felhasználó ember érdeklődésének fókuszában állt. Jó példa erre a valamikor az alföldi településeken is jól ismert pilisi mész.

A fővárostól északnyugatra fekvő hegyvidék a 17. század végére, a törökök kiverése után szinte a teljes szétesés képét mutatta. A középkori Magyar Királyság egykor virágzó tája – az akkor még tágabb értelmű Piliserdő – olyan szerepet töltött be a korábbi évszázadokban, mint amit a francia területen Párizsnak jelentett az Île de France. Az Esztergom-Óbuda-Buda-Székesfehérvár királyi városok közé zárt terület volt az ország közigazgatási, kulturális, egyházi, művészeti és tudományos központja.

Fotó: Farkas Ferenc

Az 1526-os mohácsi csata és Buda török kézre kerülése után a romlás gyors és drasztikus volt: 150 év állandó határharcrai, a fontos hadiútvonalnak számító Vörösvári-völgyben sűrűn felvonuló török, magyar és osztrák hadtestek hosszú időre megpecsételték e táj sorsát.

A vidék revitalizálását csak a 18. század elejétől lehetett megkezdeni, elsősorban a teljesen vagy részben elnéptelenedett települések újraélesztésével. Mivel a magyar lakosság csaknem kipusztult, ezért egyrészt a Habsburg Birodalomból hoztak ide nagy számban német ajkúakat, másrészt a Pilis természeti erőforrásainak kiaknázására, az erdőéléshez értő felvidéki tót telepések jöttek a mai nyugat-szlovákiai – főleg Zsolna és Trencsén menti – területekről.

A szlovák lakosság gyorsan alkalmazkodott az új körülményekhez és megélhetésének fő forrásául a pilisi hegyek messzire fehérlő, jó minőségű mészkövet választotta. A magukkal hozott ismeretek birtokában mészégetésbe fogtak, amely az építkezések számának szaporodásával (kivált a közeli Budán és Pesten), többé-kevésbé jól fizető szakmának számított. Ezt egészítették ki a fakitermeléssel és kisebb fokú mezőgazdasági tevékenységgel.

A mészégetés nagy tapasztalatot és kiváló szervezőkészséget igénylő ősi mesterségéről nagyrészt mindannyian hallottunk, de valójában csak ködös fogalmaink vannak e szakma részleteiről. Mert mi is ez tulajdonképpen?

Pilisszentkereszt mészégető

Forrás: Google Earth- és Maps

Forrás: Szűcs-Faragó

A mészkő (CaCO₃) magas hőfokú égetésekor oxigént vesz magához és kalcium-oxidá alakul, majd az égetett mész oltásakor a kalcium-oxidhoz víz kötődik, azaz oltott mész képződik. Az oltott mész ezután belekerül a falazó malter anyagba, és vizet veszítve (párolgás) újra kötődik hozzá a levegő CO₂-tartalma, vagyis tulajdonképpen újra mészkővé válik, így erősítve a falazás kötőanyagát. Az egész folyamat leglényegesebb része a nyers mészkő szakszerű kiégetése, mely a későbbi felhasználás minőségét dönti el.

A mai napig a Pilis hegyeinek karéjában megbújó alapvetően szlovák nemzetiségi falvak – Pilisscév, Pilisszentke-

féleség a Kesztlőc feletti Kétágú-hegyet és az Öreg-szirtet is felépítő felső triász dachsteini mészkő volt, mivel a pilisscabai vagy pilisszántói kőzetekkel ellentétben ez kevesebb szennyeződést tartalmazott.

A több hetet is igénybe vevő munkafolyamatok már a hó olvadásakor megkezdődtek, s elsőként a követ fejtették le a bányaudvarokban. A bánya falában kötélen lógva, feszítővassal bontották ki a nagyobb méretű darabokat, majd ezeket kalapáccsal, a kőzet repedéseit figyelembe véve tördelték, alakították a megfelelő méretűre. Vigyázni kellett, hogy ne aprózzák szét a kőzetet, mert a kemence berakása során a méretes „plosa” azaz a lapos kő volt a leglényegesebb építőelem.

A mészkő kitermelésével párhuzamosan megindult az égetéshez szükséges nagy mennyiségű faanyag kivágása és a kitermelt kövekkel együtt a mészégető kemencékhez való szállítása is. Már e feladat is nem kevés szervezettséget igényelt, s gyakran a falvak e mester-

ségből élő családjai közös összefogással oldották meg a felmerülő nehézségeket. Emiatt a mészégetésnek jelentős társadalom- és jellemformáló szerepe is volt, közösségi összetartásra, egymásra figyelésre és viselkedésre nevelt.

A félköríves égetőkemencéket általában a földbe süllyesztették és fűtőnyílásukat gondosan az uralkodó széliránnyal ellentétes irányba helyezték

el. Fűtőanyag alapján két típust különítünk el: a szén- és a fatüzelésűeket. A fatüzelésű ugyan lassabban dolgozott és kevesebb égetett meszet adott, de kisebb égési hőfoka miatt a mészkő széle nem lett üveges, így oltásakor a víz könnyebben a repedések közé hatolt.

A legnagyobb szaktudást az égetőkemence berakása igényelte, melyet általában a legöregebb (gyakran 70-80 éves!) mesterek végeztek. Először a kemence falán 60-80 cm-es magasságban körbefutó peremen kezdték el a követ elhelyezni, és a fűtőnyílás felett egy kisebb boltozatot képeztek ki. Ezután az égésteret rönkökkel töltötték meg, majd erre állva a nyers kövekből a három méteres feszítávolságot áthidalva, boltozatot építettek a végén egy zárókővel kiékelve. Ennek megépítése komoly fizikai és szellemi tudást igényelt, mivel a 1000-1200 °C-os hő hatására a rosszul rakott boltozat be is rogyhatott, ez pedig jelentős anyagi kárral járt.

A kemencét a berakás után egyenletesen magas hőfokon, 60 órán keresztül fűtötték, és amikor a kő ezüstös színt öltött, elkészült az égetett mész, amit a kihűlés után meszesgödörben oltottak.

A pilisi szlovák falvak fő megélhetési forrását jelentő mészégetés 300 éves kultúrája mára végképp leáldozott. Évtizedekkel ezelőtt eltűntek a meszes tótok országjáró szekerei az utakról. Eltűnt az égetések éjszakáin lobogó bográc tűz, a hegyek követ átfórmáló ember kemény, de tartalmas életformája. Eltűnt a kisipari mészégetés. Agóniáját a nagy cementgyárak gázfűtésű nagyüzemi módszerei okozták, melyek kevesebb munkával és költséggel, de sokkal rosszabb minőség-

ben állítják elő a mai is fontos égetett és oltott meszet.

Fotó: Simó Szabolcs

reszt, Pilisszántó, Pilisszentlászló – határában nyitott szemmel barangoló természetjáró e nem is olyan régen még működő, 300 éves múltra visszatekintő kultúra elhagyatott és elhanyagolt, meg nem becsült nyomaira bukkanhat.

Elsőként a hegyek oldalába mélyülő kisebb-nagyobb kőbányák tűnnek fel, ahonnan az alapanyagot bányászták ki a mészégetéshez. A legkedveltebb mészkő-

HASZNÁLJA TAGSÁGI KÁRTYÁJÁT!

Az Országos Erdészeti Egyesületben fennálló tagságot 2012-től tagsági kártya igazolja. Az OEE-kártya tulajdonosa egyre több kedvezményt vehet igénybe a különböző vásárlási lehetőségektől kezdve a vadászházi szállásokig. Az aktuálisan elérhető kedvezmények listája a www.oee.hu oldalon olvasható, évente egy alkalommal az Erdészeti Lapok is közli.

Az Egyesület vezetése a kártya használatára biztat minden egyesületi tagot! A kedvezményrendszer igazi értékét, minél szélesebb körű elfogadottságát a rendszeres kártyahasználat alapozza meg.

A kártya névre szóló, sorszámossal és vonalkóddal ellátott, az Egyesület titkársága évente érvényesíti. A 2012-ben kiosztott kártyák érvényessége 2013. február 28-ig tart. A 2013-ra szóló érvényesítő matricákat azon tagok kapják meg a helyi csoportokon keresztül, akik teljesítették az adott évre vonatkozó tagdíjfizetési kötelezettségüket.

A 2013. évi tagdíjak befizetési határideje: 2013. január 27.

A kedvezményrendszerrel és a tagsági kártyával kapcsolatos bármely kérdésben felvilágosítás kérhető az Egyesület titkárságán (titkarsag@oee.hu, 06 1 201 6293) vagy a helyi csoport titkároknál.

Partnereink:

Larmónia-VADÁSZBOLTOK

→ stihl.hu

Látogasson el
megújult honlapunkra!

Ez kié lehet?

***Boldog karácsonyt és örömeiben
gazdag új esztendőt kívánunk!***

BUSINESS
Superbrands^{5x}

'08 '09 '10 '11 '12

ANDREAS STIHL KFT. 2051 Biatorbágy-Budapark, Paul Hartmann u. 4.
Telefon: (06-23) 418-054 · Fax: (06-23) 418-106
www.stihl.hu · E-mail: info@stihl.hu

STIHL[®]